МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра англійської філології і перекладу
імені професора І.В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Структурно-семантичні особливості та способи відтворення аб'юзивної поведінки в українськомовному перекладі роману Кейт Елізабет Рассел «Моя темна Ванесса».»

Студентки групи МПа 05-20
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Притули Дар'ї Костянтинівни

Допущена до захисту
«____»_____ 2021 року

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент Галич О.Б.

Завідувач кафедри англійської філології і перекладу імені професора І. В. Корунця
_____ _проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка:ЄКТС _____

Київ – 2021

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Korunets Department of English Philology and Translation

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: "Structural and semantic spesifics and ways of rendering an abusive behaviour in Ukrainian translations of K.E. Russell's novel "My Dark Vanessa""

Group MPa 05-20
School of translation studies
Educational Programme Translation Studies: Specialized Translation (English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Dariya K. Prytula

Research supervisor:
O.B.Halych
Candidate of Philological Sciences,
Docent

Kyiv – 2021

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології та перекладу
імені професора І. В. Корунця

Затверджую:
Завідувач кафедри англійської філології
та перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2019 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства
студента(ки) ІІ курсу Мпа 05-20 групи факультету перекладознавства КНЛУ

Притули Дар’ї Костянтинівни
(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, **спеціалізації** 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи Структурно-семантичні особливості та способи відтворення аб’юзивної поведінки в україномовному перекладі роману Кейт Елізабет Рассел «Моя темна Ванесса».

Науковий керівник Галич Оксана Борисівна

Дата видачі завдання____“19” жовтня 2020 р._____

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2020 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2020 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2020 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2021 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2021 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2021 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	05 жовтня 2021 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2021 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2021 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)
Студент _____ (підпис**)**

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студента(ки) ІІ курсу групи Мпа 05-20 факультету перекладознавства
спеціальності 035 Філологія, **спеціалізації** 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), , перша – англійська, **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Притули Дар'ї Костянтинівни
(ПІБ студента)

за темою Структурно-семантичні особливості та способи відтворення аб'юзивної поведінки в українськомовному перекладі роману Кейт Елізабет Рассел «Моя темна Ванесса».

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити ∨ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Кваліфікаційна робота_____**може бути (не може бути)**
(ПІБ студента)
рекомендована до захисту

_____ **(**_____**)**
(підпис керівника) (ПІБ керівника)

"____" _____ 2021 рок

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студента(ки) 2 курсу групи Мпа 05-20 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, **спеціалізації** 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Притули Дар'ї Костянтинівни

(ПІБ студента)

за темою «Структурно-семантичні особливості та способи відтворення аб'юзивної поведінки в українськомовному перекладі роману Кейт Елізабет Рассел «Моя темна Ванесса»».

	Критерії	**Оцінка в балах**
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — ***загалом 10 балів*** (усі компоненти присутні – **10**, один компонент відсутній – **5**, декілька компонентів відсутні – **0**)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — ***загалом 10 балів*** (повна відповідність – **10**, поодинокі огріхи у форматуванні – **8**, незначні помилки в оформленні – **6**, значні помилки в оформленні – **4**, оформлення переважно не відповідає вимогам – **0**)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — ***загалом 10 балів*** (повна відповідність – **10**, поодинокі огріхи стилістичного характеру – **8**, несуттєві помилки у формулюваннях – **6**, суттєві помилки у формулюваннях – **4**, не відповідає вимогам за структурою і змістом – **0**)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — ***загалом 10 балів*** (повна відповідність – 10**, н**есуттєві помилки у формулюваннях – **8**, недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – **6**, відсутній критичний аналіз наукових праць – 4, не відповідає вимогам за структурою і змістом – **0**)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — ***загалом 10 балів*** (повна відповідність – **10**, несуттєві огріхи стилістичного характеру – **8**, несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу –**6**, суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – **4**, відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – **0**)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — ***загалом 10 балів*** (повна відповідність – **10**, несуттєві огріхи стилістичного характеру – **8**, несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – **6**, суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – **4**, відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – **0**)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — *загалом 10 балів* (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, неповне висвітлення результатів дослідження – 6, часткове висвітлення результатів дослідження – 4, не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____ _____

(ПІБ рецензента) (підпис рецензента)

"____" _____ 2021 р.

Завідувачеві кафедри англійської філології і перекладу імені професора І. В. Корунця
д. філол. н., проф. Ніконовій В. Г.
Притули Дар'ї Костянтинівни
ІІ курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти, заочної форми здобуття освіти,
групи Мпа 05-20
факультету перекладознавства,
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)
Контактний телефон:+380967760998

З А Я В А

Прошу допустити мене до захисту кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства на тему Структурно-семантичні особливості та способи відтворення аб'юзивної поведінки в українськомовному перекладі роману Кейт Елізабет Рассел «Моя темна Ванесса»» в екзаменаційній комісії з атестації здобувачів вищої освіти ступеня «магістр». Науковий керівник кандидат філологічних наук, доцент Галич Оксана Борисівна.

Ознайомлений / ознайомлена з Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти Київською національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти; денна і заочна форми здобуття освіти).

Даю дозвіл на перевірку моєї кваліфікаційної роботи на академічний плагіат. Повідомлений / повідомлена, що в разі наявності рівня оригінальності кваліфікаційної роботи менше 50 % вона не буде допущена до захисту, а я буду відрахований / відрахована з Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

У разі допуску моєї кваліфікаційної роботи до захисту даю дозвіл на розміщення цієї роботи в репозитарії Університету.

До цієї заяви додаю один примірник кваліфікаційної роботи в паперовому вигляді і електронний варіант цієї роботи. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

_____ _____
(підпис) (ПІБ)

«___»_____2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП ……. 1

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СПОСОБІВ ПЕРЕДАЧІ АБ'ЮЗИВНОЇ ПОВЕДІНКИ В ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ… 4

1.1 Аб'юзивна поведінка як психологічне явище та її вираження в літературі ……. 4

1.2 Способи перекладу вираження аб'юзивнії поведінки …… 10

1.3 Особливості художнього дискурсу та засоби перекладу вираження аб’юзивної поведінки в художньому дискурсі…….. 16

Висновки до розділу 1……. 23

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ МОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ АБ'ЮЗИВНОЇ ПОВЕДІНКИ…… 24

2.1 Поняття мовних засобів та їх види……... 24

2.2 Мовні засоби вираження поведінки…….. 30

2.3 Мовні засоби вираження аб'юзивної поведінки…….. 42

Висновки до розділу 2…….. 43

РОЗДІЛ 3

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ АБ'ЮЗИВНОЇ ПОВЕДІНКИ В УКРАЇНОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ……. 45

3.1 Способи перекладу мовних засобів вираження аб’юзивної поведінки…….. 45

3.2 Використання лексичних трансформацій під час перекладу……. 48

3.3 Використання граматичних трансформацій під час перекладу……. 57

3.4 Використання лексико - граматичних трансформацій під час перекладу…….. 59

Висновки до розділу 3……. 64

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ…… 65
ДОДАТКИ …… 68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ …… 77
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ…… 84
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ…… 84
SUMMARY……... 85

ВСТУП

Переклад є одним з найважлиіших аспектів інтернаціональної комунікації. Він важливий не тільки з точки зору усного чи письмового спілкування, а також в перекладі різних видів текстів.

Переклад є складним процесом передачі сенсу мовця або автора твору. Саме він найкраще знає суть написаного або сказаного. Перекладач же свого роду намається передати цю суть з однієї мови на іншу. Переклад завжди був актуальним аспектом нашого життя. Адже процес перекладу значно спрощує нам життя.

В наші дні з'являється все більше нових наукових термінів, які потрібно правильно перекласти використовуючи правильні мовні засоби.

Останнім часом можна помітити переважання психологічних тем та явищ, що помітно поповнює склад мови на сьогоднішній день. Одним із нових явищ є «аб'юзивна поведінка». Цей термін з'явився не так давно, але вже є дуже популярно вживаним, адже психологічна тема поведінки і відносин є вічною.

Метою даної роботи є визначення структурно-семантичних особливостей та способів відтворення аб'юзивної поведінки в художньому дискурсі.

Об'єкт дослідження – засоби вираження аб'юзивної поведінки.

Предмет дослідження – структурно – семантичні особливості перекладу засобів вираження аб'юзивної поведінки.

Методи дослідження визначено відповідно до поставлених завдань та етапів дослідження. На першому етапі дослідження було використано аналіз художньої літератури з теми дослідження. Метод структурно-семантичного аналізу було використано для виділення ключових слів, які характеризують предмет і аспекти та подальше виявлення їх смислового змісту та метод трансформаційного аналізу було використано для опису перекладацьких прийомів, використаних при перекладі художнього тексту.

Тема перекладу психологічних явищ є не новою, але з точки зору перекладу виражень аб'юзивної поведінки це є щось нове. Під час мого

дослідження було удосконалено та дістало подальший розвиток аспект перекладацьких трансформацій при перекладі табуйованої лексики в вираженнях поведінки з однієї мови на іншу.

Отримані у ході мого дослідження результати є певним внеском до загальної теорії перекладу та зіставної лексикології української та англійської мов.

У результаті вивчення пердмету мого дослідження було одержано результати, які можна використовувати при практичному перекладі психологічних явищ в художньому дискурсі, отримані дані можуть слугувати матеріалом для вивчення студентам перекладачам і при виконанні практики перекладу з англійської мови.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожног з них, висновків до всієї роботи, двох списків використаних джерел, додатку та резюме.

У Вступі визначається актуальність і новизна перекладу сспособів вираження аб'юзивної поведінки. Також туди входять мета, об'єкт, методи та значення дослідження.

У Розділі 1 вісвітлюється теоретичний огляд на спеціальну літературу з проблематики засобів вираження аб'юзу і всіх напрямів їх досліджень, структурно семантичні особливості перекладу способів вираження аб'юзивної поведінки та специфіці художнього дискурсу і функціонування цих способів в ньому.

У Розділі 2 аналізується фактичний стан мовних засобів вираження аб'юзивної поведінки, а саме прикладів – фрагментів ілюстративного матеріалу, в яких пропонується доведення теоретичних положень щодо перекладу вираження аб'юзивної поведінки та результати досліджень стосотвно перекладу способів вираження аб'юзивної поведінки.

Розділ 3 є практичним та пропонує перекладацькі прийоми та трансформації для досягнення адекватного перекладу відібраних прикладів – фрагментів та обгрунтування застосування цих прийомів при перекладі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СПОСОБІВ ПЕРЕДАЧІ АБ'ЮЗИВНОЇ ПОВЕДІНКИ В ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

1.1 Аб'юзивна поведінка як психологічне явище та її вираження в літературі

Лінгвістичним явищем мого диплому є саме засоби вираження аб'юзивної поведінки.

У перекладі з англійської, аб'юзивна поведінка має таке значення: «зловживання», «образа», «жорстоке поводження», «лайка», «насильство». Йдеться про відносини між людьми, де один виступає в якості аб'юзера, а інший – жертви.

Аб'юзер – це індивід, який йде наперекір, наполягає, ігнорує, насильницькими діями намагається примусити партнера до тих вчинків, які він бажає бачити.

Аб'юзом (насильством) можна вважати систематичні порушення фізичних кордонів і здорових правил спілкування (заснованих на довірі й повазі). Серед різновидів таких "токсичних" відносин виділяють три основних: фізичне насильство, сексуальне і моральне. Дехто говорить ще й про четвертий тип – економічне насильство (коли один партнер робить іншого фінансово залежним від себе, контролює витрати). Аб'юзерами можуть бути як чоловіки, так і жінки. [47:125;51:178]

Термін «аб'юз» включає різні види насильства з метою впливу та контролю над іншою людиною. Для досягнення своїх цілей аб'юзер застосовує маніпуляції, образи, приниження, примус та інші форми емоційного впливу. Психологічний аб'юз може проявлятися зовсім по-різному, але найчастіше зводиться до трьох основних сфер прояву: Вербальна агресія, що проявляється у лайках, обмеженні іншої людини у діях,

спілкуванні, прийнятті самостійних рішень, домінантній поведінці аб’юзера над нею.

Ревнощі, демонстративна недовіра та сумнів у чесності та відвертості свого партнера. Вплив на самооцінку людини: Аб’юзер прагне знизити рівень самоповаги людини, яку намагається контролювати. Це допомагає йому не тільки самоствердитися, а й черговий раз відчути свою владу. [23:URL]

9 характеристик маніпулятора в стосунках:

1. Аб’юзер постійно контролює і обмежує ваше коло спілкування.

2. Партнер переконує вас, що ніхто вас не любить так, як він. “Ніхто не кохатиме тебе так, як я”

3. Вселяє у вас почуття провини.

4. Партнер ставить вас у незручне становище перед іншими, некоректно жартує або виражається про вас в присутності інших.

5. Змушує відчувати вас недостатньо ідеальним для нього, акцентує увагу на ваших недоліках і минулих помилках. Каже, що може знайти для себе кращий варіант.

6. Знижує вашу самооцінку: переконує, що ви не здатні на втілення своїх бажань і цілей, критикує ваші дії та слова, применшує усі заслуги, запевняє, що все у стосунках тримається на ньому.

7. Контролює ваші фінанси, влаштовує допити, проявляє ревнощі, перекладає відповідальність за всі проблеми в стосунках. Звинувачує вас у своєму поганому настрої та помилках.

8. Ніколи не визнає свою неправоту: кожна суперечка закінчується скандалом або визнанням вашої провини, він не вибачається, постійно ображається та злиться.

9. Проявляє агресію: ображає вас, принижує, погрожує, викликає страх, застосовує фізичну силу.

Щодо домашнього насильства не рідко використовують прийом так званого «віктімблеймінгу», тобто звинувачення жертви. Всі закиди на кшталт «що ти зробила, аби цього не було», «спровокувала», «ти ж сама знаєш, який він» та інші – якраз про це. Про «відбілення» кривдника й пошук джерела проблеми в поведінці об'єкта насильства.

Психологи ввели термін «аб'юзер», похідний від «аб'юз» (у перекладі – насильство, жорстоке поводження з людьми чи тваринами). Насправді у поведінці аб'юзера винен сам аб'юзер. Про це пише, зокрема, Дон Геннессі, сімейний психотерапевт, автор книги «Як він контролює її думки: Свідомість чоловіка-аб'юзера» (How He Gets into Her Head: The Mind of the Male Intimate Abuser). [34:26-27]

Фахівець вивчає поведінку таких людей, а підсумком його дослідження стала фіксація типів чоловіків, які вчиняють насильство над своїми партнерками: «Ми працювали безпосередньо з цими чоловіками і вони підтвердили нам те, що ми про них припускали. І, чесно кажучи, це вражає до глибини душі. Чоловік-аб'юзер використовує ті ж стратегії, що і педофіл». За дослідженнями автора, аб'юзери цілеспрямовано шукають жертв певного типу та ставлять їх в умови, за яких конфлікт – неминучий. «Насильство для аб'юзера – це його вибір, його спосіб життя. Ґрунтується він на величезній зарозумілості і брак того, що я називаю совістю. Він вважає за можливе робити все, що заманеться», – вважає Дон Геннессі. Існує ще чимало психологічних досліджень, які доводять, що саме агресори та аб'юзери нав'язують постраждалим відчуття провини за те, що сталося. Відтак, поширення в суспільстві таких же стереотипів – гра на користь цим самим агресорам. Насильство для аб'юзера – це його вибір, його спосіб життя Дон Геннесі.

«Гендерностереотипне уявлення, що чоловік має розв'язувати проблеми, що він сильний, не емоційний, має бути «мужиком», поставити всіх на місце й вирішити за всіх, спонукає певні дії, полегшує існування насильства, –

пояснює Марта. – Ці стереотипні, так звані, гендерні ролі уможливлюють насильство, бо легітимізується насильство з боку однієї частини людей, яка нібито має право мати владу та чинити контроль над іншою частиною людей. Бо потім ці чоловіки приходять в сім'ю й чинять так, як їм нібито делеговано. А друга частина суспільства має бути терплячою та гнучкою, емоційно, побутово та сексуально обслуговувати, тобто виконувати таку підпорядковану роль. І ці стереотипні ролі уможливлюють насильство, бо одна людина сильна і владна, а друга – підпорядкована. І якщо ця друга людина, на думку першої, щось робить не так, то тут і починається насильство».

«Спочатку вона думає, що щось зміниться, все повернеться до початкового стану, він не буде кривдити, тим більше, коли він просить вибачення й обіцяє, що зміниться.» [13:URL]

Емоції - універсальна сутність. Лінгвістика, протягом десятків років займаючись майже виключно питаннями інтелектуального в мові, не враховувала того, що саме емоції регулюють процеси поведінки, сприйняття і породження мовлення - в цілому, інтерпретацію людиною навколишнього світу.

Необхідно пам'ятати, що емоції невербальних по суті, що вони проявляються, в основному, в невербальних компонентах комунікації - міміці, жестіка, просодика і т.д. Емоції є однією з головних складових невербального аспекту мовної особистості. Саме тому висловити емоцію словами неймовірно важко, і вербальне вираження емоцій є лише верхівку айсберга.

Мова є первинною природною формою вираження думки людини. У цьому сенсі вона - єдине і достатня засіб вираження думки. Однак це зовсім не означає, що процес комунікації проходить ізольовано від конкретної

ситуації спілкування. Для учасників спілкування має значення і тембр голосу мовця, і його жести, міміка, лексика, якою він користується в процесі розмови. Емоційна інформація, що виражається зазначеними засобами, є додатковою до інтелектуальної і являє собою обов'язковий елемент будь-якого процесу комунікації, найчастіше визначаючи цей процес.

Зв'язаність невербальних засобів спілкування з вербальними була відзначена давно; проблема немовних систем, здатних передавати зміст, подібне змістом, що повідомляється вербальним мовою, не раз порушували лінгвістичної наукою. Русский лінгвіст Е. Д. Поліванов в 1919 році писав: "... значення слів доповнюється різноманітними видозмінами звуковий боку, куди входить головним чином мелодика голосового тону (а крім неї ще темп мови, різні ступені сили звуку, різні відтінки в звукопроізводних роботах окремих органів, наприклад, млява або енергійна їх діяльність та ін.), і, нарешті жестами. Не треба думати, що ці сторони мовного процесу є щось, що не підлягає ведення лінгвістики, тобто науки про мову. Тільки, зрозуміло, розгляд цих фактів (мелодизації, жестів та інших аксесуарів мови) становить особливий самостійний розділ лінгвістики; між іншим, це той відділ, яким лінгвістика стикається з теорією драматичного мистецтва ". [64:193,12:256-261,17:78-93]

Найчастіше в литературі аб’юзивна поведінка виражається за допомогою 2 видів оповіді:

1) Монолог головної жертви, часто внутрішні думки:

«И впервые четко, как откровение, осознала долгое время, прожитое с ним. Время, лишенное радости и естественности. Время, заполненное лишь заботами и терпением, полной отдачей всех ее сил. Этот выбор сделала она сама.» [10:URL]

2) Діалог самої жертви з аб’юзером:

«— Князь, — сказала я сухо, — что вам угодно в моей комнате в такое время?

— Ну, пойдём в мою, — отвечал князь, — я не так грубо принимаю гостей, я гораздо добрее тебя. — И он придал своим глазам вид сладко-чувствительный. Старик этот в эту минуту был безмерно отвратителен, с дрожащими губами, с выражением... с гадким выражением.

— Дайте вашу руку, князь, подите сюда.

Он, ничего не подозревая, подал мне руку; я подвела его к моему зеркалу, показала ему его лицо и спросила его:

— И вы думаете, что я пойду к этому смешному старику, к этому плешивому селадону? — Я расхохоталась.»

В літературі структурно-семантичні способи вираження аб'юзивної поведінки в текстах можна розділити на семантичні, граматичні / лексико-граматичні та лексичні. [5:33;66:156]

1.Основними семантичними засобами є такі композиційні елементи, як знак, символ, метафора, алегорія, емблема.

Семантичні засоби передачі аб’юзу представлені, перш за все, метафора, алегорія, алюзія і т.д:

1) Метафора (від грец. цєталлора – перенос) – художній засіб літературного походження, що грунтується на подібності явищ і предметів дійсності. Метафора вживається для підсилення смислу художнього образу виробу за допомогою схожого предмету, зображувального мотиву.

Фільм Моя дівчина — монстр (2017) — метафора звільнення із аб'юзивних стосунків.

2) Алегорія (від грец. оЛХл. уоріа – інакомовність) – один із семантичних засобів, суть якого полягає в тому, що в конкретних художніх образах виступають умовні зображення абстрактних понять.

Ванесса Вай, пишеться інакше, ніж ‘*why*?’, але звучить так само. Ванесса – чому?

«Не те, щоб мене ґвалтували. Не аж так ґвалтували… Цікаво, чи назвали б вони жертвою таку, як я». Ванесса – чому?

3) Алю́зія (лат. allusio — натяк, жарт) — стилістична фігура, що містить указівку, аналогію чи натяк на певний історичний, міфологічний, літературний, політичний або ж побутовий факт, закріплений у текстовій культурі або в розмовному мовленні.

Назва роману «Моя темна Ванесса» - літературна алюзія, темною Ванессою дівчинку назвав ґвалтівник, намоловши байок, що в неї теж є темрява, теж є апріорне зло і гріх, тому вона розуміє його темряву і розділяє його гріх (а малося на увазі всього лише те, що Ванесса – пригнічений підліток). [70:198;57:201;43:198]

2.Граматичні вживання форм дієслівного часу, форм причастя і лексико-граматичні вживання модальних дієслів формують зв'язок між минулим, теперішнім і майбутнім.

1) “я дуже хотів сьогодні зустрітися, але через те, що ти зробила, я не зможу”

2) “якщо ти не припиниш спілкуватися з ним, я тебе покину” [25:URL]

3. Лексичні особливості вираження аб’юзивної поведінки:

1) неприйняття шаблонних слів і виразів;
2) широке використання слів в переносному значенні;
3) навмисне зіткнення різностильові лексики;
4) використання лексики з двуплановой стилістичним забарвленням;
5) наявність емоційно-забарвлених слів. [18:185-188]

1.2 Способи перекладу вираження аб’юзивної поведінки

Предметом мого дослідження є застосування структурно семантичні особливості перекладу при вираженні аб’юзивної поведінки.

То що ж таке переклад?

Пере́клад — відтворення оригінального тексту засобами іншої мови із збереженням єдності змісту і форми. Ця єдність досягається цілісним відтворенням ідейного змісту оригіналу в характерній для нього стилістичній своєрідності на іншій мовній основі. Шлях до досягнення такої єдності не лежить через встановлення формальних відповідників. Зіставлення засобів різних мов, навіть найбільш віддалених, можливе лише шляхом зіставлення функцій, які виконують різні мовні засоби. Звідси точність перекладу полягає у функціональній, а не формальній відповідності оригіналу.

Також якість перекладу залежить від обізнаності перекладача в сфері і дискурсі оригінального тексту. Тобто наскільки добре перекладач розібрався в «бекграунді», пов’язаному з темою тексту. Наприклад, якщо перекладач виконує роботу над текстом психологічного дискурсу, йому потрібно розібрати всі терміни й особливості психологічного дискурсу. Оскільки мови відрізняються не тільки за прямим значенням слів і, виходячи, з традицій і культури країни на мову якої здійснюється переклад одні і ті ж самі слова можуть нести абсолютно різну за значенням сенсове навантаження. [77:264-270]

Моїм лінгвістичним явищем є способи вираження аб’юзивної поведінки, то ж мені потрібно розібрати що ж таке аб’юз і все що пов’язано з цим явищем.

Що ж щодо перекладу цих способів?

В загальному є такі основні види перекладу:

1) усний;

Усний переклад являє собою вид перекладу, при якому синхроніст має перекладати з мови, яку він сприймає на слух.

Існує два загальних методи усного перекладу — синхронний, при якому переклад ведеться одночасно з мовою джерела, та послідовний, при якому переклад робиться в паузах в мовленні.

2) письмовий.

Письмовий переклад – переклад, який виконується найчастіше зі всіх решти видів перекладу. Цей тип являється основним видом діяльності будь-якого бюро перекладів. Письмовий переклад поділяється на окремі види, які вже визначають його стиль та повноту. Це такі види, як повний, реферативний, консультаційний та анотаційний переклади.

Мій предмет дослідження пов’язаний з процесом перекладу способів вираження аб’юзу, з точки зору лінгвістики це саме словесні вирази.

За допомогою усного перекладу можна побачити емоційне забарвлення та інтонацію аб’юзивного вираження, що в свою чергу, неможливо в точності відобразити за допомогою письмового перекладу.

Дуже важливим критерієм будь якого перекладу є точність перекладу. Існують неоднакові ступені наближення до оригіналу, різні типи «присвоєння» іншомовних текстів:

1) власне переклад/ буквальний переклад
2) переспів,
3) адаптація,
4) переробка тощо,

Кожен з яких виявляє певне співвідношення свого і чужого. Скажімо, випущення епізодів та розширення тексту, забарвлення його іншим стильовим і національним колоритом, зміна епохи, місцевості, імен персонажів та інші значні відхилення характерні для переспіву й переробки, які творчо змінюють оригінал відповідно до концепції інтерпретатора, а також адаптації — суто ужиткового пристосування стилістики, композиції та змісту оригіналу до культурно-історичних, вікових, професійних особливостей і естетичних уподобань читацької аудиторії.

Наприклад, повноцінний художній переклад передбачає знання мови першотвору і здійснюється переважно з тексту оригіналу, що дає можливість перекладачеві точно передати зміст, відтворити відтінки стилю, полісемію слова, нюанси звукопису. Однак на практиці не раз доводиться відступати від цього правила. Коли перекладач не знає мови оригіналу, на допомогу йому приходить переклад-посередник та підрядник.

Важливим є зазначити, що переклад аб'юзивної поведінки також пов'язаний з темою перекладу фразеологізмів. Тому що аб'юзивна поведінка також часто виражається сталими виразами, які не мають прямого значення. Тож є декілька основних способів перекладу аб'юзивних фразеологізмів:

1) передача ідіоматичних виразів антонімічним перекладом:

2) *"I knew her capable of temper, for all the calmness of her manner"*. Переклавши ідіому буквально, отримаємо *«Я знаю, що вона схильна до роздратованості»*. Перекладач, все ж, вирішив передати її шляхом антонімічного перекладу: *«Попри її врівноважені манери, цій жінці не чужі і пристрасні поривання»*.

3) переклад методом фразеологічного еквівалента:

"You're playing with fire, girl". Переклад цієї фрази «Ти граєш з вогнем, кралю.»

Ідіома *"to play with fire"* має значення ризикувати. В цьому випадку ми також

можемо перекласти вираз як: *« Ти ризикуєш, кралю».* В цьому випадку обидва варіанти можливі

В перекладі виражень аб'юзивної поведінки дуже важливо правильно відтворити суть і намір аб'юзера чи жертви. В такому випадку критерій точності не є головним, тому що важливо передати не стільки самі слова, скільки суть виразу.
Наприклад у випадку з виразом "*I'd* Prefer *Your Problems*", українським еквівалентом є «Мені б твої проблеми». Цей переклад не є наближеним до оригіналу, тому що буквальний переклад звучить *«Я б надав перевагу твоїм проблемам»*.
В цьому випадку суть оригіналу відображена неправильно, адже суть не в тому, що аб'юзер хоче проблеми як у його/її жертви, а в тому щоб донести мізерність значення чужих проблем, особливо для самого аб'юзера.

То ж можемо дійти до висновку, що в перекладі способів вираження аб'юзерної поведінки буквальний переклад не є достовірно правильним. В даному випадку адаптивний переклад буде більш влучним і правильним. Адже він правильно передає не стільки самі слова виразу, а їх значення. [54:46;15:URL;9:59-61,2:187-193]

Переклад є дуже складним процесом й має свою специфіку і низку проблем при перекладі мовних одиниць, що виражають емоційний, особливо агресивний, стан людини, а саме: переклад табуйованої лексики, емоційно-оцінних слів, згадка образів і елементів з прецедентних текстів (алюзії), проблема перекладу станів агресії , яка виражається на невербальному рівні.

Дуже часто при вираженні агресивного стану використовується ненормативна лексика. Таким чином, ми стикаємося з першою проблемою - проблема перекладу табуйованої лексики.

Перш за все, розглянемо саме поняття табуйована лексика. Табуйована лексика - лексика, яку мовці сприймають як відразливу, непристойну. Це

шари лексики в мові, які є табу з релігійних, містичних, моральних та політичних міркувань, дотримання доброго смаку в суспільстві або в якихось його шарах, або в випадках.

Фахівці вказують на існування різних функцій вживання табуйованої лексики в мові: зробити мову більш емоційною; розрядити своє психологічне напруження; образити, принизити, зганьбити адресата мовлення; показати, яким вільним, розкутим, незалежним є мовець; продемонструвати співрозмовнику свою реакцію на систему заборон; сигналізувати про приналежність мовця до «своїх» і ін.. [31:URL;27:298-299]

Перед нами стоїть проблема перекладу. Деякі лайливі слова в одній мові мають прямий аналог в іншій мові, але сприймається як неприйнятна лексика. Всі ці слова виражають негативний, агресивний стан мовця по відношенню до інших людей.

Зростає роль перекладача як сполучної ланки в міжкультурній комунікації. Перекладач стає відповідальним за адекватну передачу тексту. Мистецтво «донести думки автора» до читача полягає тепер не тільки в умінні передати текст без порушення узуальних норм мови, а й в максимальному відображенні культурних (ментальних) особливостей мови оригіналу.

Одним з «проблемних» пластів лексики будь-якої мови при цьому залишається пласт табуйованої лексики, найбільш близької до живої комунікації, яка найбільш яскраво відображає менталітет носіїв мови.

Досить часто при вираженні агресивного стану, аб’юзери використовують ненормативну лексику для вираження своєї агресії, для характеристики людини, на яку вона спрямована.

Перекладу табуйованої лексики це складний процес і може відбуватись за рахунок часткової компенсації за допомогою грубих слів (лайливих слів), тобто збільшення їх кількості.

Цей різновид лексики присутній в багатьох оригінальних текстах і має прямий аналог в українській мові, але сприймається як неприйнятна для вживання в тексті мови перекладу. Ступінь співвідносними експресії іншомовної та рідної лексики є в даний час досить складне питання з огляду на проблеми перекладу подібних лексичних одиниць перекладачами чужомовному літератури, кіно та ін. Найчастіше перекладачі, враховуючи подібну розбіжність ступеня експресії, дають переклад менш експресивними еквівалентами української мови.

Потрібно враховувати, що під час перекладу ми не можемо замінити табуировану лексику більш пом'якшеними, літературними формами. Оскільки це мова грубих людей і буде безглуздо, якщо ми перекладемо лайливу мову фразами літературної мови, тим більше, коли ми маємо справу не зі статичним, друкованим текстом, а динамічним Тому використання нецензурних лексики є потрібним тільки в тому випадку, коли виникла необхідність максимально підкреслити якесь висловлювання.

Найчастіше перекладачі, враховуючи подібну розбіжність ступеня експресії, дають переклад менш експресивними еквівалентами української мови. Якщо сенс переданого повідомлення не втрачається, то можна і опустити ненормативну лексику.

Наприклад, у випадку з виразом *“You’re such a fucking whore”* ми не можемо зм’якшити грубий і жорстокий емоційний стан аб’юзера, тому що вираз втратить всю суть і зміст. [15:URL;14:134-136,7:158-164]

1.3 Особливості художнього дискурсу та засоби перекладу вираження аб’юзивної поведінки в художньому дискурсі

Матеріалом мого дослідження є аб'юзивна поведінка в художньому дискурсі.

Для визначення розуміння художнього дискурсу слід, перш за все, уточнити зміст поняття дискурсу, що є сьогодні доволі популярним, але по різному трактованим.

У нашому дослідженні пристаємо на точку зору І. С. Шевченко, яка описує дискурс як багато-аспектну когнітивно-комунікативно-мовну систему-гештальт, що визначається сукупністю трьох аспектів: формуванням ідей та переконань (когнітивний аспект), взаємодією комунікантів у певних соціо-культурних контекстах/ситуаціях (соціопрагматичний аспект) та використанням засобів, вербальних та невербальних (мовний аспект). [44:173-175]

Важливим при цьому є твердження про те, що дискурс має інтерактивну природу, він постає як взаємодія, спільне конструювання смислів; таке конструювання смислів має цілеспрямовану, регулятивну, тобто стратегічну природу, оскільки у будь-якому акті мовленнєвого спілкування комуніканти мають певні позамовленнєві цілі, які керують їхньою діяльністю, а інструментом досягнення таких цілей або інструментом регуляції постає дискурсивна стратегія.

Віддаючи пріоритет когнітивним і соціально-прагматичним чинникам, дослідники у той самий час акцентують важливість вербальної складової дискурсу, його єдиного складника, що має безпосереднє матеріальне втілення, ця складова може бути подана текстом, його уривком, фрагментом тощо. [67:236]

Окрім визначення дискурсу як загального поняття, увагу мовознавців привертають різні його типи та різновиди, у тому числі й художній дискурс, котрий отримує такі дефініції:

1) художній дискурс, утілений у художньому тексті, створює світ, що містить у собі певний зміст, почуття, експресію, а до його обов'язкових складників належить цілісність його сприйняття читачем; дискурс художнього твору є не тільки основою, обрамленням, фоном, він постає як стиль мислення та мовлення автора, які він вкладає у персонажів твору;
2) художній дискурс є сукупністю художніх творів (текстів), створених як результат взаємодії цілей та намірів автора, різноманітних можливих реакцій читача, а також тексту, котрий виводить текст художнього твору у простір семіосфери – сукупність використаних людиною знакових систем: тексту, мови і культури в цілому;
3) художній дискурс – це дискурс художнього тексту, де останній є фіктивним зображенням реальної дійсності; зображенням, створеним автором; таким, у якому чітко відображені авторські світогляд та світорозуміння, його досвід та фонові знання;
4) художній дискурс, подібно до інших, є культурно позначеним, «йому є властивий латентний і дійсний плани буття/функціонування, що виявляється, зокрема як нефіксована імпровізація, написання твору, його реалізація при колективному чи індивідуальному читанні чи акторському виконанні. Ці плани визначають засади художньої комунікації, які, своєю чергою, зумовлюють методи суб'єктивного чи об'єктивного спрямування у творенні художньої дійсності, настанову мовця, що втілюється в «образі автора», функцію і роль адресатів тощо. Предмет художнього повідомленняіснує в умовно реальному чи вигаданому світі уяви автора та його адресата, <…> докорінна відмінність художнього дискурсу від побутових та інших культурно визначених дискурсів полягає, по-перше, у його цілеспрямованій вторинності відносно первинних жанрів мовлення і, по-друге, у його основоположній здатності до творення багаторівневої структури смислів на засадах вапоризації тих чи інших механізмів означення;

5) художній дискурс є комунікативним актом, чиєю основною характеристикою є намагання письменника за допомогою свого твору вплинути на внутрішній духовний простір читача, на систему його цінностей, вірувань, переконань і прагнень задля того, щоб змінити їх.

У наведених (як і багатьох інших визначаннях) художній дискурс часом потрактовано як такий, що не відповідає нашому розумінню інтерактивної розумово-комунікативної діяльності, тому що він або ототожнюється з художнім текстом, або ж пріоритет віддається саме текстові («дискурс художнього тексту»), тоді як у попередньо поданій дефініції тексту відведена роль продукту дискурсу. Разом із тим, багато із висловлених авторами наведених дефініцій думок можуть бути використані або модифіковані у визначенні художнього дискурса із прийнятих у нашому дослідженні позицій. [25:URL;56:175-176]

Отже, художній дискурс розуміємо як розумово-комунікативну взаємодію адресанта (автора художнього твору) та адресата (потенційного читача), що відбувається у певному історичному і культурно-соціальному контексті, ґрунтується на ідеях, переконаннях, світоглядних орієнтирах автора-адресанта, має на меті регулювання ідей, переконань, світоглядних орієнтирів читача-адресата та матеріалізується у вигляді текстів художніх творів, відкрита множина яких формує вербальний план художнього дискурсу.

Це загальне визначення слід доповнити низкою більш конкретних суттєвих положень, а саме:

1) у межах художнього дискурсу доцільно розрізняти два базові підтипи: прозовий та поетичний художні дискурси;
2) вторинність або фіктивність притаманні переважно прозовому художньому дискурсові, де мовлення персонажів являє собою комунікативно-вторинну діяльність.

Останнє твердження є справедливим для тих жанрів (роману, повісті, оповідання), що поєднують у собі авторське та персонажне мовлення, а отже мають два плани комунікації – зовнішній: адресант-автор → адресат-читач та внутрішній: персонаж →персонаж (по суті це план автор → персонаж → читач). Саме на цій підставі в межах художнього дискурсу здійснюється розподіл на дискурс автора та персонажний дискурс , або на «дискурсні зони наратора і персонажа».

Таким чином, художній прозовий дискурс має складну багатошарову структуру, в якій конструювання смислів та функція регуляції здійснюється на різних рівнях. Складність організації художнього дискурсу засвідчена також безліччю перехідних моментів, поєднанням реальності існування й уявного, ігрового, творчого світу фантазії, сприйняття і переживання повсякденної дійсності і дійсності уявної, що зумовлене актуалізацією суб'єктивних психоемоційних процесів. Це, а також потенційно можливі відмінності в світогляді автора та читача, особливо за їхньої віддаленості в часі, ускладнюють процес конструювання спільних смислів через можливість множинних читацьких інтерпретацій.[65:84-86,11:97]

Художній дискурс є розумово-комунікативною взаємодією адресанта-письменника та адресата-читача, заглибленою в контекст епохи, культури, соціуму, закоріненою на ідеях, переконаннях, світоглядних орієнтирах адресанта, зорієнтованоюна регулювання ідей, переконань, світоглядних орієнтирів адресата та об'єктивованою текстами художніх творів.

Аналіз художнього дискурсу на ґрунті вивчення художнього твору дає доступ лише до його адресатного сегменту, оскільки читацькі інтерпретації, котрі є множинними і важко прогнозованими, залишаються поза межами такого аналізу.

Провідними аспектами художнього дискурсу постають когнітивний і комунікативний, що тісно пов’язані між собою та із культурно-соціальним аспектом.

У когнітивному аспекті пріоритет має «образ автора», під яким доцільно розуміти ментальний світ письменника, його художню картину світу, його авторську художню концептосферу, що є відображенням індивідуальною свідомістю загального лінгвокультурного знання певного історичного періоду та певного літературного напряму.

У кожному зразку художнього дискурсу – художньому творі – також наявна більш конкретна ментальна структура, яка формує його підґрунтя, а саме: концепт тексту, який постає конденсатом авторського задуму та визначає обсяг і зміст тієї частини авторської концептосфери, що актуалізована в окремому художньому тексті.

Концептуальна картина світу адресанта художнього дискурсу володіє регулятивним потенціалом; інструментом імплементації свого впливу виступають стратегії дискурсу.

У прозовому художньому дискурсі глобальні стратегії кореспондують з дискурсними зонами наратора та персонажа: у зоні наратора представлена глобальна наративна стратегія, конкретизована у локальних стратегіях – об’єктно-аналітичній та суб’єктно-аналітичній; у зоні персонажів – глобальна репрезентативна стратегія, яка є відтворенням стратегій учасників реальної міжособистісної діалогової взаємодії.

Між дискурсивними зонами наратора та персонажа наявна проміжна зона, у якій суміщаються ролі автора-наратора і персонажа та реалізується вторинна наративна стратегія. Перспективою роботи є аналіз вербального аспекту художнього (прозового) дискурсу. [21:URL;36:203-205,20:URL]

Аб'юзивні відносини— відносини, в яких одна людина порушує особисті кордони іншої, принижує, допускає жорстокість в спілкуванні і діях з метою придушення волі жертви. Це принизливі взаємини між «тираном» і «жертвою», які супроводжуються постійними маніпуляціями за допомогою грошей, шантажу, погроз і фізичної агресії, а також моральним знущанням з боку агресора.

У такому типі відносин жертва і агресор не міняються місцями, жертва з ряду причин не може вийти з цих відносин. Аб'юзивні відносини є базисом домашнього насильства, проте є не тільки сімейними, можуть існувати в будь-яких інших видах міжособистісних зв'язків.

Абьюз - це широко поширена проблема, наслідки якої можуть бути вельми серйозними - від соціальної ізоляції жертви до психологічних травм і стресового розладу.

Вербальне насильство особливо страшно тим, що його важко довести: ніяких видимих слідів надмірної грубості, агресії і знущань в свою адресу надати не вийде. І часом буває дуже непросто зрозуміти, де закінчуються жарти і починається абьюз.

Щодо особливостей функціонування аб’юзивної поведінки, то можна сказати, що аб’юзивна поведінка є засобом вираження характеру героя/героїні і краще доносить суть твору читачеві.

Аб’юзивна поведінка є способом показати жорстоку і тиранічу особливість аб’юзера. Це стосується не тільки головного «насильника», а також і дає больш чітке увлення про його/її «жертву». Ми можемо побачити не тільки жорстоку натуру аб’юзера, а й слабку та беззахисну суть «жертви». То ж ми можемо сказати, що аб’юзивна поведінка представляє собою спосіб вираження характеру героїв.

Аб’юзивна поведінка надає більш яскравого ємоційного окрасу твору. Будь-який конфлікт в творі робить художній твір більш яскравим і «чіпляючим». Тобто аб’юзивні прояви в творі дають читачеві поняття про те, що в творі буде присутній як мінімум один конфлікт.

Особливо зараз, коли тема аб’юзу стає все більш актуальною, такі твори стають більш популярними і цікавими. Тобто такий тип стосунків між героями виконує також функцію популяризації твору.

Отже тексти художнього дискурсу дуже активно використовують різні стилістичні, художні, семантичні і навіть психологічні явища, для якомога кращої передачі стилю і суті тексту.

Аб’юзивна поведінка являє собою психологічне явище у відносинах між людьми і надає художньому твору більш яскраве і популярне значення. [14:URL;26:195-196,217:URL,18:URL]

Висновки до розділу 1

1. Теоретичний розділ присвячено аб’юзивній поведінці, як психологічному явищу та способам вираження аб’юзу в літературі, а саме художньому дискурсі.
2. Аб’юзивна поведінка є типом агресивної і жорстокої людини. Вона має різні прояви, як фізичні так і психологічні. Такий тип поведінки, з точки зору лінгвітстичного явища, активно проявляється в процессі спілкування.
3. З точки зору лінгвістики аб’юз найкраще виражається за допомогою ненормативної / табуйованої лексики. То ж перекладаючи таку лексику треба якомога краще розуміти точний сенс виразів і проявів аб’юзивної поведінки. Також в випадку з таким видом поведінки, перекладачеві потрібно приділити увагу також психологічним джерелам, які якомога краще можуть пояснити перекладачеві всю суть та особливості поведінки людини.

4. Художній дискурс - розумово-комунікативна взаємодія між автором та читачем і перекладач відіграє дуже важливу роль в цій взаємодії, адже саме від нього залежить наскільки ясним і точним буде сприйняття думок автора. То ж в цьому виді дискурсу перекладач повинен мати професійний підхід і правильно інтерпретувати такий тип поведінки, не руйнуючи структуру тексту.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ МОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ АБ'ЮЗИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

2.1 Поняття мовних засобів та їх види

Об’єктом мого дослідження є мовні засоби вираження аб’юзивної поведінки.

Мова це соціальне явище з комунікативною функцією - тобто спілкування людей. Як універсальний засіб спілкування мова є явищем майже безкінечним, але в будь-якому спілкуванні повинен бути перелік можливих варіацій спілкування людей, де важливо враховувати умови і форми спілкування, зміст і мету, адресата, тощо.

Мовний запас кожної конкретної особи відносно невеликий, від декількох сотень до декількох тисяч слів. При цьому мовний запас лексичних засобів окремого народу налічує понад сотні тисяч слів і їхня кількість постійно поповнюється.

При цьому варто звертати уваг також індивідуальні властивості кожного, хто використовує мову його вік, освітній рівень, соціальний та життєвий досвід, безліч інших особливостей, що роблять людей не схожими один на одного. Відповідно до цього варіюється і мова яку використовує особа адже "стиль - це людина". [84:132]

Стиль мовлення — це сукупність мовних засобів для вираження думок, об'єднаних змістом і цілеспрямованістю висловлювання.

Стиль-це різновид літературної мови,що обслуговує певну сферу суспільної діяльності мовців і відповідно до цього має свої особливості щодо добору та використання мовних засобів.

Мовний стиль – це сукупність мовних засобів вираження, зумовлених змістом і метою висловлювання.

Стиль мовлення характеризується добиранням таких засобів із багатоманітних мовних ресурсів, які найкраще відповідають завданням спілкування між людьми в даних умовах.

Отже, мовний засіб це спосіб вираження мовлення, а особливо його стилю. Варіація мовних способів залежить від стилю мовлення. Мовні засоби, в основному представляють собою різні види емоційної лексики (експресивна, нейтральна) або навіть її відсутність, прості, складні та ускладнені однорідними,відокремленими,вставними членами речення, фразеологізми та фразеологічні сполучення, фольклоризми, діалектизми, просторічна лексика, скорочені слова, вигуки, різноманітна (суспільно-політичноа, адміністративно-канцелярська, конкретно-чуттєва) термінологія, схеми, таблиці, мовні штампи з мовними конструкціями, синонімія, особові/безособові та наказові форми дієслів тощо.

Найбільш вживаним мовним засобом є лексика. Лексика – це сукупність слів якоїсь мови чи діалекту та словниковий склад мови з фразеологією включно. За допомогою лексики ми членуємо навколишній та свій внутрішній світ на частини і кожній із них присвоюємо назву-замінник. Наука, яка вивчає словниковий склад, називається лексикологією.

Усі слова мови становлять її лексику (словниковий склад). Лексикою називають також певну частину словникового складу мови: лексика абстрактна, лексика термінологічна, лексика побутова, лексика емоційна і т. д. Найбільше багатство кожного суспільства — його мова, а в мові — її словниковий склад. Лексичне багатство мови свідчить про рівень розвитку суспільства. В українській мові лише Загаальних назв (разом із термінами) кількасот тисяч. А якщо врахувати й те, шо багато слів мають не одне, а кілька значень, то стане зрозумілим, наскільки неосяжна лексика висо-корозвиненої мови.

Крім того, терміном «лексика», у прикладному вузькому значенні, також позначають окремі лексичні шари (книжна, емоційно забарвлена, нейтральна) або лексичні групи (побутова, професійна, сільськогосподарська, богословська), словниковий склад окремих творів чи письменників (лексика «Лісової пісні» Лесі Українки). [56:101-113]

При порівнянні лексичних систем двох і більше мов відзначають наявність безеквівалентної лексики. Безеквівалентна лексика — лексичні одиниці, що не мають точних семантичних відповідників у інших мовах. До складу безеквівалентної лексики належать слова-реалії, слова-символи, власні назви.

Мова як людський феномен існує у двох тісно взаємопов'язаних психічних процесах: в уяві як набір мовних засобів і схем та в мовленні під час творення речень і тексту. Оскільки українське слово мова означає водночас і «набір мовних засобів», і «мовлення», то для розрізнення цих двох понять перший стан називатимемо мовними засобами, другий — мовленням.

Мовні засоби — явище ідеальне (вони лише уявляються), мовлення — матеріальне (воно має чуттєву, звукову оболонку). Мовні засоби на письмі відображаються в словниках та граматиках (підручниках, посібниках, довідниках). Мовлення письмово фіксується у вигляді текстів (починаючи від записки, телеграми й закінчуючи кількатомовими романами).

Мовні засоби являють собою строго організовану ієрархічну організацію одиниць спілкування, де все існує в певній системі (система фонем, система морфем, система відмінків, система дієслівних форм, системи слів тощо); мовлення має лінійний характер, де кожен його елемент іде один за одним — звук за звуком, слово за словом і т. д.

Мовні засоби існують у нашій уяві у вигляді ідеальних, певним чином згрупованих образів фонем, морфем і слів разом з їхніми лексичними значеннями (узагальненими образами фрагментів дійсності), а також схем можливих поєднань їх (граматика). Завдяки цим, так би мовити, еталонам (чи стереотипам), закладеним у нашій свідомості, ми в процесі мовлення, нанизуючи один за одним потрібні елементи, творимо за певними схемами конкретні речення й тексти, наповнені інформацією, а також, слухаючи чуже мовлення, правильно сприймаємо й усвідомлюємо інформацію, передавану від інших людей. [43:156-157]

До мовних засобів належать передусім фонеми, морфеми, слова й словоформи, синтаксичні схеми словосполучень і речень. Проте всі ці елементи мови не мають самодостатнього значення — вони існують тільки заради мовлення, тобто заради речень і тексту. Усе це лише інвентар, розрізнені елементи, які, щоб за їхньою допомогою передати якесь повідомлення, інформацію, думку, треба ще певним чином організувати, поєднати, використовуючи їхні властивості.

Мовні засоби — явище, незалежне від волі індивіда, вони належать усьому суспільству; мовлення — індивідуальне, його кожен може творити по-своєму, але в межах, визначених мовою. Мовні засоби — досить стабільні; мовлення — змінне, динамічне, кожного разу мовець використовує виражальні засоби по-іншому.

Мовні засоби реалізуються в мовленні; мовлення формує і жлвить мовні засоби. Мовні засоби не існують без мовлення, і мовлення не існує без мовних засобів — одне без одного вони мертві. [34:13-14]

Щоб створити гарний текст, який запам’ятається, автор прагне використовувати різні мовні засоби виразності.

1. Лексика

Зрозуміло, що будь-яка фраза і в підсумку кожен текст складається зі слів. Саме слово - інструмент письменника.

Слова з їх значенням вивчає лексикологія, а всі вони разом складають словниковий склад мови, інакше званий лексикою. Лексика дає автору найширшу палітру зображальних засобів. Адже слова з їх відтінками значень дозволяють тексту розкритися у всьому різноманітті значень. Для цього використовуються переносні значення багатозначних слів (метафори, епітети тощо)

Словниковий склад мови невичерпний; при бажанні завжди можна підібрати підходяще слово. Але якщо все-таки здається, що слів не вистачає, можна придумати своє. Такі слова називаються окказіоналізмами

(авторськими неологізмами). Друга назва є менш точною, так як не всі такі слова входять в мову.

Нижче наведена таблиця з прикладами мовних засобів виразності.

Термін	**Приклад**
Метафора	Ніжка стола
Епітет	Сяючі очі
Уособлення	Дощик шепоче
Метонімія	З'їв пів-ложки
Гіпербола	Сто років тебе не бачив!
Літота	Зачекайте хвилиночку!
Порівняння	Каменем впав
Синекдоха	Не ступала людська нога
Іронія	Знову двійку схопив, розумник?
Перифраз	Ми прибуваємо в місто на неві
Алегорія	У тексті дорога може бути алегорією життя
Символ	У притчі батько може бути символом Бога

Лексичні засоби виразності завжди є в художньому творі, але і в повсякденній мові вони не рідкість. [63:95-98]

2. Фонетика

Тексти не існують виключно в письмовому вигляді - їх можна прочитати або вимовити вголос. Тоді з'являється звук, і він робить текст красивішим, ефектнішим або також навпаки. Так діють фонетичні засоби виразності. Не

кожен автор прагне їх використовувати. Але пам'ятає про них кожен, інакше отримані поєднання можуть виявитися немилозвучними або навіть дивними, тому що на стиках слів будуть з'являтися інші слова.

Мовні засоби виразності в фонетиці:

a) Алітерація - повторення одного і того ж приголосного звуку (і кількох звуків, схожих за своїми характеристиками). Треба мати на увазі, що ми позначаємо на листі тверді і м'які приголосні однією і тією ж буквою, але це різні звуки!

Прикладом алітерації можуть служити рядки вірша Анни Ахматової:

«В белом пламени клонится куст
Ледяных ослепительных роз.»

У першому рядку повторюється тричі [Л], в другому - [Л '].

b) Асонанс - теж повтор звуку, але тільки голосного.

Голосні звуки в ненаголошеній позиції піддаються редукції, тому «враховуються» зазвичай тільки ударні голосні.

Наведемо приклад з вірша М. Ю. Лермонтова «Бородіно»:

«У наших ушки на макушке,
Чуть утро осветило пушки
И леса синие верхушки —
Французы тут как тут.»

Тут ми бачимо інструментування на звук У. Причому цей звук не піддається якісній редукції (він завжди «схожий на себе»), тому можна зараховувати і ненаголошені У.

c) Звукопис - це наслідування звуків природи за допомогою підбору слів з певним звуковим складом.

Наведемо як приклад уривок з вірша В. Інбер:

«Вверху рычат германские моторы:
— Мы фюрера покоррные рабы,

Мы превращаем горрода в грробы…»

Гудіння мотора передано за допомогою повторення звуку Р. [63:99-103]

3. Синтаксис

Синтаксис також бере участь у створенні виразної картини. Нижче наведено приклади основних синтаксичних засобів виразності.

Засіб	**Приклад**
Анафора, паралелізм	Недаремно дули вітри, Недаремно йшла гроза. (С. Єсенін)
Інверсія, анафора, паралелізм	Що шукає він в країні далекій? Що покинув він в краю ріднім? .. (М. Ю. Лермонтов)
Риторичне звернення, риторичне питання	Куди ти скачеш, гордий кінь, І де опустиш ти копита? (А. С. Пушкін)

До синтаксичних засобів виразності відносять також епіфори, антитезу, еліпсис, парцеляції та інші.

Найчастіше в одному реченні можна зустріти не один, а два або три образотворчих засоби.

Для створення художнього образу використовуються мовні засоби лексики, фонетики та синтаксису. До перших відносяться епітети, метафори, лексичні повтори і т.д. До других - алітерація, асонанс і звукопис. До третіх - анафора, антитеза, інверсія і інші. Зазвичай в одному творі можна зустріти різні засоби виразності. [63:108-112]

2.2 Мовні засоби вираження поведінки

Поведінка — термін, який охоплює різні реакції живого організму чи групи організмів,а також видимі прояви і внутрішні стани, пов'язані із зовнішніми проявами, які можна спостерігати. Також поведінка розглядається як мислене представлення, а не зовнішній спостережний акт поведінки.

Поведінка — це набір дій, реакцій на середовище (подразники) свідоме та несвідоме. [55:127]

В моєму дослідженні важливим є аспект саме мовленнєвої поведінки.

Мовленнєва поведінка — обумовлені ситуацією спілкування емоції, дії, вчинки людини, що виражені за допомогою мовлення та невербальних засобів; використання мови учасниками спілкування в конкретній ситуації відповідно до їхніх рівнів комунікативної й мовної компетенцій.

Насамперед мовленнєва поведінка охоплює три взаємопов'язаних аспекти діяльності людини: соціальний, психологічний і біологічний. Ці аспекти відносяться до інтерусуб'єктивних, що включають стать, вік, фізіологічну конституцію, професію, темперамент, інтелект,
загальну ерудицію людини, соціальний статус, емоційний стан та інші чинники.

Одиницею мовленнєвої поведінки є мовленнєвий вчинок — конкретний мінімальний акт у спілкуванні – мовленнєвий акт.

Мовленнєвий акт — цілеспрямована мовленнєва дія, що здійснюється згідно з принципами і правилами мовленнєвої поведінки, прийнятими в даному суспільстві; мінімальна одиниця нормативної соціомовленнєвої поведінки, що розглядається в межах прагматичної ситуації.

Оскільки мовленнєвий акт — це вид дії, то при його аналізі використовуються по суті ті ж категорії, які необхідні для характеристики і оцінки будь-якої дії: суб'єкт, мета, спосіб, інструмент, засіб, результат, умови, успішність тощо. Залежно від обставин або від умов, в яких здійснюється мовленнєвий акт, він може або досягти поставленої мети і тим самим

виявитися успішним, або не досягти її. Щоб бути успішним, мовленнєвий акт як мінімум повинен бути доречним, інакше його супроводжує комунікативна невдача.

До структури мовленнєвого акту відносять локуцію, іллокуцію та перлокуцію.

1. Локуція (англ. *locution* — мовний зворот) (локутивний акт) — побудова фонетично і граматично правильного висловлювання певної мови з певним смислом і референцією. Іншими словами, це акт «говоріння», вимовляння.

2. Іллокуція (il — префікс, який має посилювальне значення, і анг. locution — мовний зворот) (іллокутивний акт) — втілення у висловлюванні, породжуваному в процесі мовленнєвого акту, певної комунікативної інтенції, комунікативної мети, що надає висловлюванню конкретної спрямованості.

3. Перлокуція (лат. per префікс, який має посилювальне значення, і анг. locution — мовний зворот) (перлокутивний акт) — наслідки впливу іллокутивного акту на конкретного адресата чи аудиторію.

Таким чином, головним нововведенням охарактеризованої вище трирівневої схеми аналізу мовної дії, запропонованої англійським філософом і логіком Дж. Остіном, є поняття іллокутивного акту і відповідне йому семантичне поняття іллокутивної функції (сили), оскільки вони відображають такі аспекти акту мови і змісту висловлювання, які не отримали адекватного опису ні в традиційній лінгвістиці, ні в класичній риториці. [77:150-155]

Природно, що саме цьому аспекту мовного акту в теорії мовних актів приділяється основна увага.

Мовна поведінка як культурний потенціал складається з безлічі вроджених та набутих індивідуальних рис, таких як реальні людські якості, реалізовані завдяки комунікативним здібностям, та унікальні

психофізіологічні якості людини, що виражаються у ставленні до мови та мовній діяльності.

Загалом поведінка може виражатись в спілкуванні за допомогою мовних засобів. Спілкування буває 2 видів: невербальне та вербальне.

Невербальне спілкування — вид спілкування, для якого характерне використання невербальної (безсловесної) поведінки та невербальних комунікацій як головного засобу передачі інформації, організації взаємодії, формування образу, думки про співрозмовника, здійснення впливу на іншу людину.

Формами невербального спілкування є міміка, постава, жести, умовні сигнали.

Вербальне або мовленнєве спілкування — це засіб, пов'язаний з використанням мови. Іншими словами, мовленнєве спілкування — це комунікативний акт. За допомогою мовлення передаються інформація, думки, почуття.

Вербальне спілкування – усне, словесне спілкування, учасники якого обмінюються висловлюваннями щодо предмета спілкування.

Вербальна комунікація використовує як знакову систему людської мови, так і природну звукову мову, тобто систему фонетичних знаків.

За допомогою мови здійснюються кодування і декодування інформації: комунікатор у процесі говоріння кодує, а реципієнт у процесі слухання декодує цю інформацію. [78:160-168]

В моєму дослідженні нас цікавить саме вербальне спілкування, адже ми розглядаємо саме мовні засоби, які є саме вербальними засобами вираження поведінки.

Акт вербальної комунікації — це діалог, що складається з промовляння та слухання.

Вербальна комунікація — спосіб передачі інформації, що передбачає цілеспрямований словесний спосіб обміну певними повідомленнями, мовна сторона яких має ієрархічну структуру (від фонеми до тексту й інтертексту) й виступає в різних стилістичних різновидах (розмовна й літературна мова, діалекти й соціолекти, різні стилі та жанри).

Вербальна комунікація використовує як знакову систему людської мови, так і природну звукову мову, тобто систему фонетичних знаків.

Вербальна комунікація здійснюється за допомогою звукової та письмової мови. Успіх та ефективність мовного впливу значною мірою визначається її змістовністю, насиченістю мовними елементами й засобами, чіткістю, виразністю мови. Мовлення є найбільш універсальним засобом реалізації вербальної комунікації. Важливою рисою вербальної комунікації є те, що за допомогою неї члени соціуму можуть не лише обмінюватися інформацією за допомогою певних мовних знаків, а й впливати один на одного, формувати думку про себе в оточенні. На основі виступу досвідченого оратора в слухачів формується певне враження про нього як мовну особистість і як професіонала.

Вербальна комунікація – цілеспрямована лінгвопсихоментальна діяльність адресанта й адресата у процесі інформаційного обміну та впливу на співрозмовника за допомогою знаків природної мови.

Комунікативна взаємодія людей відбувається переважно у вербальній (словесній) формі — в процесі мовного спілкування. Його особливість полягає в тому, що воно за формою і за змістом спрямоване на іншу людину, включене в комунікативний процес, є фактом комунікації.

Вербальна комунікація може бути спрямована на окрему людину, певну групу (чи навіть не мати конкретного адресата), але в будь-якому разі вона має діалоговий характер і являє собою постійні комунікативні акти. [81:76-81]

У процесі спілкування мовлення виконує декілька основних функцій: експресивну, емотивну, контактну та інформаційну.

1. За допомогою експресивної функції мовець виражає свої думки та почуття і доносить їх до слухача.
2. Емотивна функція сприяє емоційній оцінці та сприйняттю почуттів і волі того, хто говорить, людиною, яка сприймає інформацію.
3. Контактна функція забезпечує безпосередню взаємодію між комуні кантами під час мовленнєвого акту.
4. Інформаційна функція є способом передачі або засобом досягнення певної мети.

Інформація ділиться на інструментальну та експресивною.

Інструментальна інформація стосується безпосередньо засобів розв'язання певного завдання, а експресивна торкається оцінок, самооцінок, емоційних зв'язків між членами групи та має соціально-емоційний відтінок. Інструментальна інформація більше пов'язана з регуляцією власне діяльності. За допомогою експресивної інформації активно регулюється взаємодія між членами групи.

Загалом, поведінка людини виражається за допомогою вербального та невербального спілкування, а саме за допомогою мови і дій. [26:94-96]

В моєму дослідженні нас цікавить саме мовленнєві способи відтворення поведінки, а саме відтворення в вербальному спілкуванні. Вербальне спілкування може точно відтворити поведінку саме через лексичні, грамматичні та фонетичні особливості мови.

1. Лексичні особливості

Лексика як найважливіша частина мовленнєвої системи має велике практичне значення. Багатство словника є ознакою розвитку мовлення людини.

Лексика – словниковий склад мови або діалекту. Словник – це слова (основні одиниці мовлення), що позначають предмети, явища, дії та ознаки навколишньої дійсності. Словник представлений в двох аспектах: пасивний (імпресивна лексика) – це ті слова, які людина знає і розуміє їх значення і активний (експресивна лексика) – це ті слова, які людина використовує в спілкуванні з оточенням.

Лексика має пряме значення при відображенні поведінки. Саме використання певної лексики показує емоційний і психологічний стан людини під час вербального спілкування.

Лексика є дуже різноманітною і має різні види. Лексику, закріплену за певними функціональними стилями, переділяють на розмовну, експресивно забарвлену та книжну, в якій розрізняють такі групи: суспільно-політична, виробничо-професійна, науково-термінологічна, офіційно-ділова.

Вид лексики може повністю відобразити ситуацію використання та характер поведінки співрозмовників.

Розмовну лексику використовують як засіб відтворення особливостей живого мовлення та характеристики співрозмовників. Тобто цей вид лексики використовують для повсякденного життя та рутини і вона є більшою мірою активним шаром лексики.

Експресивно забарвлена лексика - це слова, що містять у своєму значенні компонент оцінювання, виражають почуття, позитивне чи негативне сприймання дійсності. Цей вид лексики використовують в ситуаціях, коли є підвищенний емоційний фон. Така лексика яскраво описує поведінку та характер людини в певній ситуації.

Книжна лексика - це слова, що вирізняються вузькою сферою вжитку та вносять у спілкування відтінок офіційності, науковості, урочистості. Цей вид лексики особливо використовується в більш офіційних та урочистих ситуаціях. [34:12-14]

2. Граматичні особливості

Граматика - 1) будова мови (система морфологічних категорій і форм, синтаксичних категорій і конструкцій); 2) наука, яка вивчає будову мови.

Граматика включає в себе різні частини мови та основи речень. Кожне речення має граматичну основу: підмет і присудок. Це змістове і граматичне ядро речення, яке об'єднує навколо себе решту слів (другорядні члени речення). Речення називаться простим, якщо у ньому одна граматична основа.

Якщо в реченні є лише граматична основа, таке речення називається непоширеним. Якщо речення, крім головних, має ще другорядні члени, воно називається поширеним.

Також граматика має двоскладні й односкладні речення. Двоскладними називаються речення, у яких є обидва головні члени речення: і підмет, і присудок. Односкладні речення мають тільки один головний член речення у формі підмета або присудка.

Граматика не так активно може виразити поведінку та характер співрозмовника, але все ж таки є деякі особливості. Дуже важливим тут є вид речення, яке використовує співрозмовник.

Є такі основні види речень, для вираження поведінки :

a) Розповідні - стверджують або заперечують дію.

b) Питальні - виражають питання до всього речення або до його окремих частин.

c) Спонукальні - виражають наказ, пораду, прохання чи побажання.

d) Окличні - вимовлені з сильним почуттям, є знак оклику.

e) Неокличні - немає знака оклику.

Саме ці види речень показують емоційний та психологічний стан людини в певній ситуації. [66:73-76]

3. Фонетичні особливості

Фонетика - це розділ мовознавства, в якому вивчається звукова система мовлення.

Отже, предметом вивчення фонетики є звуки мовлення: їх природа, сполучуваність, закономірні зміни звуків у мовному потоці та їх зумовленість.

Завдання фонетики - вивчити загальні закономірності творення звуків, їх класифікацію, схарактеризувати звукові зміни, визначити інші фонетичні одиниці - склад і наголос.

Звук - це найдрібніша одиниця мовлення, матеріальна оболонка слів. Окремо взятий звук не має будь-якого значення, він його набуває лише у складі слів і морфем, виконуючи функцію розпізнавання і розрізнення їхніх значень.

Звуки мовлення творяться органами мовлення, до яких належать дихальний апарат (діафрагма, легені, бронхи, трахея, гортань з голосовими зв 'язками, глотка, рот, ніс) і органи артикуляції (язик, зуби, губи, піднебіння, язичок). Розрізняють активні (які здійснюють різні рухи, потрібні для творення звуків) і пасивні (нерухомі: тверде і м'яке піднебіння, зуби) мовні органи.

Усі мовні звуки утворюються під час видихування: повітря з легень через бронхи і трахею потрапляє в гортань. Гортань складається з двох хрящів, до

яких прикріплені голосові зв'язки. Хрящі можуть рухатися, що зумовлює зближення голосових зв'язок. Якщо зв'язки зближені і напружені, то струмінь повітря проривається через перешкоду, яку утворюють зв'язки, викликаючи їхнє дрижання. Внаслідок цього утворюються звукові хвилі, що зумовлюють виникнення шуму і голосу, з чого і складаються звуки мовлення.

Із гортані струмінь повітря разом з голосом чи шумом потрапляє в зів, а потім у ротову чи носову порожнину. Найважливішу роль у зву-котворенні відіграє ротова порожнина, де містяться основні органи вимовлення: язик, зуби, м'яке і тверде піднебіння, ясна.

Робота мовних органів у процесі творення звуків називається артикуляцією.

Усі мовні звуки переділяються на голосні й приголосні. Цей традиційний поділ здійснюється на основі таких ознак:

- а) голосні звуки творяться голосом і формою ротової порожнини, яка змінюється залежно від положення губ і язика; приголосні звуки творяться голосом і шумом або тільки шумом;
- б) голосні звуки виступають в українській мові складотвірними, на них може падати наголос, а приголосні не утворюють складів і не бувають наголошеними.

Звук мови відрізняється від інших звуків тим, що він, по-перше, є носієм найменшої одиниці мови — фонеми, яка має структурне значення, по-друге, відображений у свідомості носіїв мови як такий звукотип, котрий характеризується певним набором акустичних, анатомо-фізіологічних і психофізичних (психоакустичних) ознак.

Цей набір ознак набуває соціального статусу і закріплюється в свідомості носіїв мови як орфоепічна норма. Як і будь-який звук, мовний звук — явище

фізичне, що виникає в результаті коливання повітря (є повітряною хвилею) під дією рухів твердого пружного тіла.

З погляду фізичного, точніше акустичного, звуки мови характеризуються частотою, амплітудою, тривалістю і спектром коливання.

Частота коливань — це кількість коливань струменя повітря за одиницю часу. Одне коливання за секунду є герц (Гц).

Амплітуда коливань — це розмах повітряної хвилі.

За тривалістю в часі звуки бувають довгими і короткими. Звук мови, з одного боку, об'єктивне явище — рух часток пружного газоподібного, рідкого чи твердого середовища у вигляді хвилі; з другого боку — явище суб'єктивне, яке сприймається людиною.

Отже, звук можна розглядати як фізичне явище і психофізичне — результат слухового сприймання. З погляду психофізичного, звуки мови характеризуються висотою, силою (інтенсивністю), тембром і т. д.

Надзвичайно важливою характеристикою звука в психофізичному плані є тембр. В основі сприймання звука лежить сприймання тембру, а висота є одним із вимірів цієї більш широкої ознаки. Тембр визначається спектром звука і характером його змін у часі. Для збереження тембру важливо не стільки зберегти величину того чи іншого параметра, скільки забезпечити збереження взаємозв'язку між різними параметрами. Тембр як цілісна характеристика звука має найбільш виражену й усвідомлювану мовцями диференційну властивість, за допомогою якої люди легко розрізняють навіть однакові за артикуляцією звуки. За тембром вирізняють звуки: світлі, темні, блискучі, матові (світлові характеристики); м'які, гострі, сухі, шорсткі (дотикові характеристики); повні, порожні, широкі, масивні (просторово-об'ємні характеристики) і т. д.

Ці вербально виражені характеристики звуків мають значення для регулювання поведінки й діяльності людини в акустичному середовищі, яке постійно її оточує.

Необхідно зважати й на той факт, що існує зв'язок між тембральними характеристиками звуків і змістом матеріалу. Цей зв'язок випливає, зокрема, з емоційного досвіду сприймачів. Отже, емоційно-звукове вираження тієї чи іншої теми соціологізоване: траурні звуки там, де горе, світлі — де йдеться, наприклад, про чистоту почуттів тощо. Сприймання тембру пов'язане також із так званим «опредмечуванням» слухового образу, тобто уявленням про джерело звука.

Отже, тембр, як і інтонація, відіграє важливу роль у виконанні звуками когнітивної функції. Звуки мови не тільки забезпечують комунікацію, а й через тембр та інтонацію створюють уявлення про особистість мовця, про його стан, характер, темперамент, вік та інші якості. Поряд із когнітивною акустичні характеристики звука часто виконують і комунікативну функцію. Так, інтонація, тембр, гучність самі вже виражають зміст висловлюваного.

Важливою психоакустичною характеристикою звука є гучність (сила, інтенсивність). Гучність звука залежить від амплітуди коливання: чим більша амплітуда, тим звук гучніший. Існують соціальні оцінки мовця за гучністю голосу: репетує, горланить, верещить, як різаний, шепоче і т. п.

Голосно говорити, якщо того не вимагають умови, вважається поганою звичкою. Занадто гучні звуки викликають утому, роздратованість, можуть приводити до неадекватної поведінки людини. Зміна гучності звука, як і тембру, є ознакою пересування звукового об'єкта в просторі. На цю особливість слід зважати під час моделювання мовної ситуації, в якій співрозмовники віддаляються чи наближаються.

Сила звука може виконувати й комунікативну функцію. Висота звука виконує частіше когнітивну функцію: високий голос характерний для жінок, дітей, низький — для чоловіків. За цією психофізичною ознакою сприймачі можуть давати мовцеві соціальну оцінку: гуде, пищить, дзявкає і т. д.

В основі звуків високих і низьких лежить частота: чим більша частота, тим звук вищий. Найбільш поширеним є аналіз звуків мови в анатомофізіологічному аспекті.

Артикуляція звуків, тобто участь тих чи інших мовних органів у процесі звукотворення, пов'язана з формуванням навичок вимовляти звуки так, як це прийнято членами певного соціуму. [74:101-104]

2.3 Мовні засоби вираження аб'юзивної поведінки

Наскільки нам відомо, аб’юзвна поведінка є достатньо агресивним видом поведінки, який є дуже небезпечним проявом характеру людини тирана.

Аб’юзом (насильством) можна вважати систематичні порушення фізичних кордонів і здорових правил спілкування (заснованих на довірі й повазі). Серед різновидів таких "токсичних" відносин виділяють три основних: фізичне насильство, сексуальне і моральне. Дехто говорить ще й про четвертий тип – економічне насильство (коли один партнер робить іншого фінансово залежним від себе, контролює витрати). Аб’юзерами можуть бути як чоловіки, так і жінки.

Мовленнєві засоби відтворення аб’юзивної поведінки є дуже емоціно-експресивними й мають повність відображувати емоційний стан аб’юзера та її жертви.

То ж ми розглянемо вираження даного типу поведінки з боку лексичних, граматичних та фонетичних мовних засобів.

Аб’юзивний тип поведінки є дуже експресивним. То ж в ситуаціях, де проявляється такий тип поведінки найчастіше використовується експресивно забарвлена лексика, яка виражає почуття та негативне сприймання дійсності. Цей вид лексики використовують в ситуаціях, коли є підвищенний емоційний фон. Така лексика яскраво описує поведінку та характер людини – аб’юзера.

Найчастіше використовується саме табуйована/ненормативна лексика, яка є найбільш близькою до агресивної комунікації. Досить часто при вираженні агресивного стану, аб’юзери використовують таку лексику для вираження своєї агресії, для характеристики людини, на яку вона спрямована: *“You’re such a fucking whore”*.

Граматичними мовними засобами відтворення аб’юзивної поведінки найчастіше є окличні та спонукальні речення: *“You're so stupid.”* , *“Get lost!”*. Адже саме вони найбільше виражають негативне відношення та агресію до співрозмовника.

Найвиразнішими мовними засобами аб’юзивної поведінки є саме фонетичні. Фонетичні особливості дуже яскраво відображають емоційний фон комунікації. Краще всього це виражають тембр, гучність/інтенсивність та висоту звуків. Для аб’юзивної комунікації характерні такі види звуків як темні, гострі, шорсткі та масивні. Ще однією фонетичною особливістю аб’юзивнії поведінки є більша кількість голосних звуків. Адже саме вони потребують найбільшого використння голосу серед інших видів. Аб’юзивна комунікація дуже часто проходить з використанням голосу та високих звуків, особливо коли аб’юзер хоче зробити свої слова більш значущими та грозними й акцентувати на них увагу своєї жертви.

Аб’юзивний тип поведіки дуже специфічний з боку мовознавства та лінгвістики, адже така комунікація є надзвичайно незвичною і потребує особливого виду мовних засобів лексики, граматики та фонетики. [83:45-51]

Висновки до розділу 2

1. Другий розділ присвячено об’єкту мого дослідження, а саме мовним засобам вираженння аб’юзивної поведінки та їх особливостям.
2. Мова це соціальне явище з комунікативною функцією – спілкуванням між людьми. Мова моє 3 найголовніші мовні засоби – лексика, граматика та фонетика. Саме ці 3 мовні засоби можуть відображувати та характеризувати тип комунікації.
3. Лексика, граматика та фонетика є також важливими вербальними засобами відображення людської поведінки.
4. Лексика є центральною частиною мови, яка вивчає лексичний склад мови з точки зору значення. Мовні засоби аб’юзу найбільше виражаються саме через цей засіб вербалізації. Адже саме в такому виді поведінки важливими є слова та їх використання.
5. Граматика це наука, яка вивчає граматичні закономірності будови мови. Граматика допомагає формувати лексику в змістовні фрази і речення. Саме вона допомагає словам і виразам звучати влучно і правильно, що є важливим для вираження такого типу поведінки, як аб’юзивна.
6. Фонетика вивчає звуковий склад мови. Цей тип мовних засобів допомагає виразити емоційне забарвлення та правильну інтонацію лексичних одиниць. Вона надає характерний аб’юзивній поведінці емоційний стан та експресивність Особливо яскравим прикладом є аб’юзивна поведінка.
7. Аб’юзивна поведінка є специфічним видом поведінки та характеризується особливими мовними засобами відтворення.

РОЗДІЛ 3

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ АБ'ЮЗИВНОЇ ПОВЕДІНКИ В УКРАЇНОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

3.1 Способи перекладу мовних засобів вираження аб'юзивної поведінки

Голосними мовними засобами вираження аб'юзивної поведінки є лексика, граматика та фонетика. Саме вони точно виражають особливості аб'зивної поведінки в будь-якій мові.

З точки зору лінгвістики аб'юзивна поведінка є дуже специфічною і потребує особливого підходу до її вираження в будь-якій мові.

Українська мова є гарною і милозвучною мовою, яка відрізняється від будь-якої іншої. В моєму дослідженні я повинна показати співвідношення між двома мовами: англійська та українська. Ці дві мови є абсолютно різними зі своїми особливостями, які роблять їх такими несхожими.

Оскільки, мова оригіналу книги, а саме роману Кейт Елізабет Рассел «Моя темна Ванесса», є англійська, то при процесі перекладу ми повинні звернути увагу на перекладацькі прийоми та трансформації.

Під час процесу перекладу, перекладач використовує 3 головних види трансформацій: лексичні, граматичні та лексико-граматичні. В рамках опису процесу перекладу, перекладацькі трансформації розглядаються не в статичному плані як засіб аналізу стосунків між одиницями похідної мови та їх словниковими відповідниками, а в плані динамічному – як засоби перекладу, які може використовувати перекладач при передачі різних за змістом та формою оригіналів в тих випадках, коли словникова відповідність відсутня, або не може бути використана через певні умови специфічного 12 контексту. Залежно від «характеру одиниць похідної мови, які розглядаються як похідні в операції перетворення, перекладацькі трансформації поділяються на лексичні і граматичні».

Крім того, існують також комплексні лексико-граматичні трансформації, де «перетворення або зачіпають одночасно лексичні і граматичні одиниці

оригіналу, або є міжрівневими, тобто здійснюють перехід від лексичних одиниць до граматичних і навпаки». Так, В. Н. Комісаров перекладацькі трансформації поділяє на наступні рівні: лексичні; граматичні; лексико-граматичні. При цьому, описуючи ці три групи трансфомацій, він спирається на характер одиниць похідної (або ж вихідної – в різних інтерпретаціях) мови та мови перекладу.

Лексичні трансформації змінюють семантичне ядро перекладеного слова. Їх можна класифікувати на такі групи:

1.Лексико-семантична заміна або покладання одного слова на місце іншого. Це часто виникає внаслідок різних семантичних структур мови-джерела та слів цільової мови. Навмисна заміна як техніка перекладу може мати кілька підтипів:

1.1 Конкретизація, або заміна слів із ширшим значенням словами вужчого значення/ заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови;

1.2 Генералізація або заміна слів вужчого значення на слова більш широкого значення;

2.3 Модуляція - це логічний розвиток поняття, вираженого словом.

2. Компенсація - це навмисне введення якогось додаткового елемента в цільовий текст, щоб компенсувати втрату подібного елемента у вихідному тексті. Основною причиною такої трансформації є прогалина словникового запасу в цільовій мові.

3. Перекладацьке транскрибування й транслітерація - це способи перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою букв мови перекладу. При транскрипції відтворюється звукова форма іншомовного слова, а при транслітерації його графічна форма (буквений склад). Провідним способом у сучасній перекладацькій практиці є транскрипція із збереженням деяких елементів транслітерації.

4. Калькування - це один зі способів запозичення іншомовних слів.

Граматичні трансформації - це зміни граматичних елементів структури речення або граматичного зразка речення в цілому відповідно до вимог цільових норм мови. Типи граматичних трансформацій:

1. Членування речення - це членування речення за змістом на дві частини: предмет мовлення і те, що про нього говориться.;

2. Об'єднання речень полягає в перетворенні двох (чи більше) самостійних речень в одне;

3. Граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення) - це спосіб перекладу, при якому граматична одиниця в оригіналі перетворюється на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням.

4. Перестановка - це зміна порядку розташування мовних елементів в тексті перекладу порівняно з текстом оригіналу.

Лексико-граматичні трансформації – це зміна граматичної форми однини на множину та зміна простого присудка в складений, які вплинули на зміст тексту.

Типи лексико-граматичних трансформацій:

1. Антонімічний переклад – це лексико-граматична трансформація, за якої заміна ствердної форми в оригіналі на заперечну форму в перекладі або, навпаки, заперечної на ствердну супроводжується заміною лексичної одиниці мови оригіналу на одиницю мови перекладу з протилежним значенням;

2. Експлікація (описовий переклад) – це процес, у результаті якого розкривається зміст певної єдності, а її частини набувають самостійного існування і можуть відрізнятися одна від одної; розгортання.;

3. Компенсація – це спосіб перекладу, при якому елементи сенсу, прагматичні значення, а також стилістичні нюанси, тотожні передача яких неможлива, а, отже, втрачаються при перекладі, передаються в тексті перекладу елементами іншого порядку, причому необов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі.

4. Додавання - введенні в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається, та/або дотримання мовленнєвих і мовних норм, що існують у культурі мови перекладу.

5. Пропущення - може характеризуватися простим виключенням надмірних слів із тексту перекладу, або слугувати компресією одиниці мови оригіналу в результаті її переосмислення й перефразовування (прийом логічного розвитку).

3.2 Використання лексичних трансформацій під час перекладу

1. Перекладацька транскрипція та транслітерація використовуються як правило в випадках, коли ми не можемо перекласти певні мовні елементи.

   Як наприклад в виразі: *You are an idiot, you have made me angry now! (CITD:URL) - Ідіоте, тепер ти мене розлютив!*

   В прикладі було використано лексичну трансформацію, а саме транслітерування, тому що є присутньою ненормативна лексика *idiot*, яку не перекладають, а транслітерують: *ідіот*.

   Також цю трансформацію використовують для передачі власних імен з однієї мови на іншу, як є, наприклад, в виразі: *You need to look more like Jane or John. (KS:URL)- Тобі потрібно бути більше схожим на Джейн чи Джона.*

   В даному прикладі використано транслітерування, для передачі власних імен, як у випадку з Jane - Джейн і John - Джон.

2. Калькування або дослівний переклад використовують задля повного відтворення сенсу з тексту оригіналу.
   Zombies eat brains. You're safe. (SITD:URL) - Зомбі їдять мізки. Ти в безпеці.

Під час перекладу даного виразу було звернено увагу на тип речення, а саме - питальне та на суть виразу, який необхідно було перекласти. Прикладом калькування в даному прикладі є *zombies* – *зомбі*.

Калькування також було використано в реченнях: *You don't need to know. (MDV:URL) - Тобі не потрібно цього знати.*; *Shut up! (KS:URL) - Замовкни!*; *And I told you. (MDV:URL) - А я ж тобі казав.*

У реченні: *Because I said so. (KS:URL) - Тому що я так сказав.* - було використано калькування *because-тому що.* А під час перекладу: *It isn't perfect. (WFY:URL) - Це не ідеально.* - було звернено увагу на тип речення, а саме - заперечне, яке передає негативний стан дії. У реченні було використано калькування *perfect – ідеально*.

I bet you are cheating on me! (MDV:URL) - Б'юсь об заклад, ти знущаєшся з мене!

Данний виразу також демонструє калькування *cheat* – знущатись.

I'm not surprised, you are Asian, you all do that. (IEWU:URL)- Я не здивований, ти азіатка, ви всі так робите.

Під час перекладу даного виразу було звернено увагу на тип речення, а саме - заперечне, яке передає негативний стан дії. У реченні було використано тип лексичної трансформації – калькування *Asian – азіатка*.

Речення: *You are such retard. (WFY:URL)- Ти такий відсталий.* – використовує тип лексичної трансформації – калькування *retard* - відсталий, задля повного відворення сенсу у тексті оригіналу.

Your voice irritates me, please shut up! (SITD:URL)- Твій голос мене дратує, замовкни!

Переклад даного виразу звертає увагу на тип речення, а саме - окличне та на суть виразу, який необхідно було перекласти. За допомогою окличного типу речення ми можемо логічно припустити, що можливо цей вираз супроводжувався підвищеним тоном. У реченні було використано калькування зі словом *irritate - дратувати*.

Під час перекладу речень: *Do you want to spoil everything for us? (MDV:URL)- Ти хочеш нам все зіпсувати?* та *I will embarrass you in public. (KS:URL) - Я зганьблю тебе на людях.* - було використано тип лексичної трансформації – калькування *spoil – псувати* та *embarrass – ганьбити.*.

No wonder everyone thinks you're dumb. (IEWU:URL) - Не дивно, що всі думають, що ти тупий.

I would never have done anything if you didn't want it so badly. (MDV:URL) - Я ніколи б нічого не зробив, якби ти так сильно не хотіла цього.

Переклад цих двох виразів потребує уваги в випадках з калькуванням *dumb - тупий* та *badly – сильно*. Ці речення передають негативний стан.

Також активно використовують такий тип перекладу, як дослівний переклад: *I could just slap you. (MDV:URL) - Я міг би просто дати тобі ляпаса.*

Під час цього перекладу було звернено увагу на емоційне забарвлення та емоції, які передає дане речення. То ж дослівний переклад використовується задля влучної передачі суті виразу.

My parents never loved me. (WFY:URL) - Мої батьки ніколи мене не любили.

Дослівний переклад тут влучно передає суть цього виразу: *never loved me - ніколи мене не любили*.

Why don't you love me? (SITD:URL)- Чому ти мене не любиш?

Це речення є питального типу і суть виразу, необхідно було якомога точно перекласти. То ж тут використано такий тип лексичної трансформації – дослівний переклад, а саме з *don't love - не любиш*.

If you really loved me, you wouldn't do that. (KS:URL) - Якщо ти мене любиш, то не будеш цього робити.

Під час перекладу даного виразу було звернено увагу на тип речення, а саме – складне заперечне, яке передає негативний сенс та емоційне забарвлення. У реченні було використано тип лексичної трансформації – дослівний переклад.

You want to behave like a man then I will hit you like a man. (WFY:URL)- Ти хочеш поводитись як чоловік, тоді я буду бити тебе, як чоловіка.

Під час перекладу даного виразу було звернено увагу на правильну передачу емоційного забарвлення виразу, який необхідно було перекласти. У реченні було використано тип лексичної трансформації – калькування.

I'll try being nicer, if you try being smarter. (WFY:URL)- Я постараюся бути милішим, якщо ти спробуєш бути розумнішим.

В даному виразі використано тип перекладацької лексичної трансформації – дослівний переклад, який влучно передає суть цього виразу.

Gave away the best years. (MDV:URL) - Віддала кращі роки.

You are so ugly and fat. (CITD:URL) - Ти така потворна і товста.

Під час перекладу цих двох виразів було звернено увагу на правильну передачу емоційного забарвлення. У реченнях було використано дослівний переклад: *the best years - кращі роки* та *ugly and fat - потворна і товста.*

No one is going to believe you. (KS:URL) - Тобі ніхто не повірить.

Під час перекладу у реченні було використано тип лексичної трансформації – калькування: *to believe you - повірить.*

You're mad. (SITD:URL) - Ти божевільний.

I'm going to kill you. (SITD:URL) - Я вб'ю тебе.

В даних реченнях було використано дослівний переклад: *mad – божевільний* та *kill - вб'ю.*

Why are you always so sensitive to everything? (MDV:URL) - Чому ти завжди настільки чутлива до всього?

Під час перекладу даного виразу було звернено увагу на тип речення, а саме - питальне та на суть виразу, який необхідно було перекласти. То ж я використала такий тип лексичної трансформації – калькування (sensitive - чутливий).

You deserve for this action. (CITD:URL) – Ти заслужила цього вчинку.

У реченні було використано тип лексичної трансформації – калькування *(*deserve - *заслуговувати).*

I'm sorry but you are so fat. (SITD:URL) - Мені жаль, але ти така жирна.

В цьому прикладі було використано дослівний переклад, який влучно передає суть цього виразу.

It's not rape, you're mine. (KS:URL) - Це не зґвалтування, ти - моя.

You'd be more attractive if... (SITD:URL) - Ти була б привабливішою, якби ...

Переклад цих 2 речень потребує лексичної трансформації – калькування: *rape – зґвалтування.*

You women are all the same. (KS:URL) - Всі ви, жінки однакові.

Під час перекладу даного виразу було звернено увагу на емоційне забарвлення та емоції, які передає дане речення. То ж я використала тип лексичної трансформації – дослівний переклад, який влучно передає суть цього виразу.

Get lost! (IEWU:URL)- Забирайся!

Переклад даного виразу звертає увагу на тип речення, а саме – окличне, що може продемонструвати підвищений голос та активний емоційнй фон мовця. То ж я було використано дослівний переклад.

I thought about your foolness. (MDV:URL)- Я думав про твою дурість.

В даному франменті було використано дослівний переклад, який влучно передає суть цього виразу.

Your problem is, that you are so fool. (SITD:URL)- Твоя проблема в тому, що ти така дурна.

Під час перекладу даного виразу було звернено увагу на суть виразу, який необхідно було перекласти. То ж я використала такий тип лексичної трансформації – калькування.

You're not worth it. (MDV:URL) - Ти цього не варта.

I love you, but you need to cook better. (KS:URL) - Я кохаю тебе, але тобі потрібно краще готувати.

В даних 2 реченнях було використано дослівний переклад, який влучно передає суть цих виразів.

3. Конкретизація - це заміна словосполучення або слова мови оригіналу, яка має більш широке предметно-логістичне значення, на слово або словосполучення мови перекладу з більш вузьким значенням.

I love you and it will never happen again. (WFY:URL) - Я люблю тебе, і це більше ніколи не повториться.

У даному реченні використано лексичну трансформацію – конкретизацію: *happen «трапиться» - повториться*. Завдяки цій трансформації ми замінили термін широкої семантики в тексті оригінала на вужче значення, в наслідок чого це допомагає реципієнту краще розуміти емоційний фон.

You made me do it. (SITD:URL) - Ти змусив мене це зробити.

У даному реченні ми використали лексичну трансформацію – конкретизацію: *make «робити» - змушувати*.

Stupidity is not a crime so you are free to go. (CITD:URL) - Глупота - це не злочин. Ти вільний їхати.

Під час перекладу даного виразу було звернено увагу на суть та контекст виразу, а також на стиль написання твору, в якому був вираз, який необхідно було перекласти. То ж я використала такий тип лексичної трансформації, як конкретизація: *stupidity «дурість» - глупота*.

I could just hit you and knock some sense into you. (MDV:URL) - Я міг би просто вдарити тебе і вбити в твою голову хоч щось.

У даному реченні ми використали лексичну трансформацію – конкретизацію: *knock «стукати» - бити*. А також використали лексичну трансформацію – конкретизацію по відношенню до слова *«sense».*

You have misunderstood it. (KS:URL) - Тобі здалось.

У даному реченні ми використали лексичну трансформацію – конкретизацію: *misunderstand «не зрозуміти» - здаватись*.

You are dotish goat. (WFY:URL) - Ти – тупий козел.

У даному реченні ми використали лексичну трансформацію – конкретизацію: *dotish «дурний» - тупий*. Завдяки цій трансформації ми замінили термін широкої семантики в тексті оригінала на вужче семантичне значення, в наслідок чого це допомагає реципієнту краще сприймати відношення між співрозмовниками.

You women, always crying stupid tears for nothing. (IEWU:URL) - Ви, жінки, завжди плачете дурними сльозами без причини.

Why do you make me hurt you? (KS:URL) - Чому ти змушуєш мене кривдити тебе?

У даних 2 реченнях ми використали лексичну трансформацію – конкретизацію: *nothing «нічого» – без причини* та *hurt «робити боляче - кривдити.*

You're playing with fire, girl. (IEWU:URL)- Ти граєш з вогнем, кралю.

У даному реченні ми використали лексичну трансформацію – конкретизацію*: girl «дівчина» - краля.* Завдяки цій трансформації ми замінили термін широкої семантики в тексті оригінала на вужче семантичне значення, в наслідок чого це допомагає реципієнту краще сприймати посил від спікера.

No, you can`t! (CITD:URL) - Ні, тобі не можна!

У даному реченні ми використали лексичну трансформацію – конкретизацію: *can «мати фізичну можливість» - можна.*

There is such word as " must" (KS:URL) - Є таке слово – «треба»

У даному реченні ми використали лексичну трансформацію – конкретизацію: *must «повинен» – потрібно/треба*.

4. Генералізація – це заміна одиниці з мови оригіналу з більш вузьким значенням, одиницею мови перекладу, що має більш широке значення

You're lucky to have me. (KS:URL) - Тобі пощастило, що в тебе є я.

В цьому прикладі була використана лексико-семантична заміна (генералізація), а саме незначна заміна значення слова, що перекладається, задля отримання сприятливого гасла для реципієнта.

Why are you so disorganized? I can always count on you to ruin our nights out! (MDV:URL) - Чому ти така неорганізована? Я завжди знаю, що ти все зіпсуєш.

Тут було використано лексичну трансформацію – генералізацію: *count on you to ruin our nights out - знаю, що ти все зіпсуєш*. Цей вид трансформкації використано задля передачі значення евівалентним, задля більш ширшого значення.

No wonder you are always moaning about your weight, look how clean your plate is! (CITD:URL) - Не дивно, що ти завжди стогнеш про свою вагу, подивись, як багато ти їси!

В даному фрагменті було використано лексичну трансформацію – генералізацію: *how clean your plate is - яка багато ти їси*. При перекладі важливо, щоб реципієнт зрозумів про що йде річ, тому було використано генералізації, задля заміни слова вузької категорії на більш ширше значення.

5. Модуляція - це процес заміни слова або словосполучення з мови оригіналу, одиницею мови перекладу, сенс якої логічно зрозумілий зі значення вихідної одиниці.

Як наприклад в виразі: *You disrespected me. (MDV:URL) - Ти мене розчарувала.*

Задля раціонального перекладу, ми зазначали *«розчарувати»*, а не *«той, кого не поважають»*. В такому випадку ми використали лексичну трансформацію, а саме модуляцію, так як значення одиниці перекладу логічно передає значення вихідної одиниці.

I will mash up everything in this house. (KS:URL) - Я зруйную тут все.

В даному варіанті, задля раціонального перекладу, ми зазначали *«тут»*, а не *«в цьому домі»*.

A snail moves faster than you. (KS:URL) - Навіть черепаха рухається швидше ніж ти.

В даному варіанті, задля раціонального перекладу, ми зазначали *«черепаха»*, а не *«слимак»*.

If you don't do that you might find that your cat spends the night outdoors! (SITD:URL)- Якщо ти цього не зробиш, то несподівано зрозумієш, що твоя кішка ночує на вулиці!

Було використано лексичну трансформацію – модуляцію: *spend the night outdoors – ночувати на вулиці*. В такому випадку ми використали лексичну трансформацію, а саме модуляцію, так як значення одиниці перекладу логічно передає значення вихідної одиниці.

Табл. 1 Аналіз використання лексичних трансформацій.

Під час аналізу моїх прикладів було виявлено 5 видів використаних лексичних трансформацій. Згідно з діаграмою, найпоширенішим методом перекладу серед лексичних трансформацій виявився метод калькування/дослівного перекладу (64%), трохи менш поширеним є метод конкретизації (20%), далі йде метод модуляції (7%), а потім 2 найменш поширених способи: генералізація (6%) та транслітерація та транскрипція

(2%).

3.3 Використання граматичних трансформацій під час перекладу

1. Членування речення- це поділ речення за змістом на дві частини: предмет мовлення і те, що про нього говориться.

You have to obey me, because I know what's best for you. (WFY:URL) - Ти повинна мене слухатися. Я знаю, що для тебе краще.

You look like a used up old toy, I cannot carry you anywhere. (KS:URL)- Ти схожа на зіпсовану стару іграшку. Я нікуди не можу з тобою сходити.

В даних 2 прикладах було використано граматичну трансформацію – членування речення. Задля більш чіткого зв'язку речень.

2. Граматична заміна - це спосіб перекладу, при якому граматична одиниця в оригіналі перетворюється на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням.

Як наприклад: *You're stupid. (IEWU:URL) - Ти така дурепа.*

Ми використали граматичну заміну: *stupid «дурний»* (прикметник) – *дурепа* (іменник). Завдяки цій трансформації ми замінили термін широкої семантики в тексті оригінала на вужче семантичне значення, в наслідок чого це допомагає реципієнту краще розуміти емоційний фон.

I only do it because I love you. (SITD:URL) - Я роблю це тільки через любов до тебе.

У даному реченні ми використали граматичну заміну*: love «любити» (дієслово) – любов (іменник).*

It didn't hurt that much. (SITD:URL) - Це не так вже й боляче.

У цьому реченні ми використали граматичну заміну, а саме заміну частини мови: *hurt «поранити» (дієслово) – боляче (прислівник).* Задля кращої передачі емоційного стану мовця.

3. Перестановка- це зміна порядку розташування мовних елементів в тексті перекладу порівняно з текстом оригіналу.

I cannot speak to you at all. (KS:URL) - Я взагалі не можу з тобою розмовляти.

Під час перекладу було використано граматичну трансформацію – перестановку: *at all – взагалі*. При використанні даної трансформації речення звучить більш звично для української мови.

Without me, you're nothing. (MDV:URL) - Ти – ніщо без мене.

Під час перекладу було використано граматичну трансформацію – перестановку: *without me – без мене*. Адже якщо перекласти дослівно, то українське речення буду звучати не правильно з граматичної точки зору порядку слів в реченні.

I gave up so much for you. (MDV:URL)- Я від стількох речей відмовилась заради тебе.

В даному фрагменті було використано граматичну трансформацію – перестановку.

I didn't hit you that hard. (WFY:URL) - Я не настільки боляче тебе вдарив.

Під час перекладу було використано граматичну трансформацію – перестановку. При використанні даної трансформації речення звучить більш звично для української мови.

I don't remember doing that. (IEWU:URL) - Я цього не пам'ятаю.

Під час перекладу було використано граматичну трансформацію – перестановку.

Табл. 2 Аналіз використання граматичних трансформацій.

Під час аналізу моїх прикладів було виявлено 3 види використаних граматичних трансформацій. Згідно з діаграмою, найпоширенішим методом перекладу серед граматичних трансформацій виявився метод перестановки (50%), менш поширеним є метод граматичної заміни (30%) і найменш поширеним способом є членування речень (20%).

3.4 Використання лексико-граматичних трансформацій під час перекладу

1. Антонімічний переклад – це трансформація, за якої заміна ствердної форми в оригіналі на заперечну форму в перекладі або, навпаки, заперечної на ствердну супроводжується заміною лексичної одиниці мови оригіналу на одиницю мови перекладу з протилежним значенням;

   Or else you will be sorry. (IEWU:URL) – Інакше пожалкуєш.

   У даному варіанті можна помітити використання антонімічного перекладу else «*ще*» - *інакше*. Задля зміни форми, без особливого втручання в зміст речення.

2. Експлікація (описовий переклад) – це процес, у результаті якого розкривається зміст певної єдності, а її частини набувають самостійного існування і можуть відрізнятися одна від одної; розгортання.

Як наприклад: *No one will ever want you. (CITD:URL) - Ніхто тебе більше не захоче.*

В даному виразі використано описовий переклад.

No need for insults, your face says it all. (MDV:URL) - Мені не потрібно тебе ображати, ти вже є ображеним все життя.

При перекладі для набуття адекватного розуміння тексту було використано лексико-граматичну трансформацію – описовий переклад.

If I can't have you, nobody else will. (SITD:URL) - Якщо ти не будеш моєю, то не дістанешся нікому.

You're just saying that for attention. (WFY:URL)- Ти просто намагаєшся привернути увагу.

You never listen to a word I say. (MDV:URL) - Ти ніколи мене не слухаєш.

В даних фрагментах було використано лексико-граматичну трансформацію – описовий переклад.

And when wold you have children? (KS:URL) - А коли вже дітки?

В даному випадку важливо, щоб реципієнт зрозумів про що йде річ, тому було використано та для набуття адекватного розуміння тексту було використано лексико-граматичну трансформацію – описовий переклад.

Why aren't you better at…? (SITD:URL)- Чому ти не можеш бути кращим в…?

Під час перекладу було використано лексико-граматичну трансформацію – описовий переклад.

You are the reason why we are never on time for anything! (CITD:URL)- Ти є причиною того, що ми ніколи нікуди не встигаємо.

В даному випадку важливо, щоб реципієнт зрозумів про що йде річ, тому було використано та для набуття адекватного розуміння тексту було використано лексико-граматичну трансформацію – описовий переклад.

Who do you think you are? (MDV:URL)- За кого ти себе вважаєш?

При перекладі цього фрагменту було використано лексико-граматичну трансформацію – описовий переклад.

You are always so difficult. (MDV:URL) - З тобою завжди так важко.

При перекладі було використано лексико-граматичну трансформацію – описовий переклад. Задля адекватної передачі змісту.

3. Компенсація – це спосіб перекладу, при якому елементи сенсу, прагматичні значення, а також стилістичні нюанси, тотожні передача яких неможлива, а, отже, втрачаються при перекладі, передаються в тексті перекладу елементами іншого порядку, причому необов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі.

Act your age not your shoe size. (MDV:URL) - Вказуйте на свій вік, а не на розмір взуття.

При перекладі, задля дотримання причинно-наслідкового зв'язку та впливу на людину, використовуємо лексико - граматичну трансформацію – компенсацію: ***act*** *«діяти» - вказувати*.

4. Додавання – це введення в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається, та/або дотримання мовленнєвих і мовних норм, що існують у культурі мови перекладу.

Як наприклад: *What do you know?! (MDV:URL)- Та що ти можеш знати?!*

Було використано лексико-граматичну трансформацію – додавання, задля кращої передачі емоційного фону.

Look at yourself, you don`t worth it! (WFY:URL) - Тільки глянь на себе ти цього не варта!

В даному прикладі використано лексико-граматичну трансформацію – додавання: *тільки*.

You blame me for everything. (MDV:URL) - Ти вічно мене в усьому звинувачуєш.

При перекладі використано лексико-граматичну трансформацію – додавання *(вічно).*

I gave up so much for you. (MDV:URL) - Я від стількох речей відмовилась заради тебе.

В даному фрагменті є лексико-граматична трансформація – додавання (*стількох речей*), задля кращої передачі емоційного фону.

It's silly that you think… (SITD:URL)- Так дурно, що ти так думаєш.

При перекладі використали лексико-граматичну трансформацію – додавання (*так*).

Can't you do anything right? (SITD:URL) - Ти можеш зробити хоч щось правильно?

В цьому фрагменті вткористано лексико-граматичну трансформацію – додавання *(хоч).*

You're cheating on me. (IEWU:URL) - Ти напевно жартуєш.

При перекладі використано лексико-граматичну трансформацію – додавання *(напевно).*

I'll kill myself if you leave. (WFY:URL) - Я вб'ю себе, якщо ти зараз підеш.

I wish you were more like… (MDV:URL)- Я б хотів, щоб ти була більше схожа на ...

В цих 2 фрагментах використано лексико-граматичну трансформацію – додавання, задля кращої передачі емоційного фону.

5. Пропущення – це виключення надмірних слів із тексту перекладу для переосмислення й перефразовування.

Як наприклад: *I saw you had fun flirting with your boss again, while I was stuck chatting to your boring coworkers. (KS:URL) - Я бачив, як ти знову*

фліртувала з начальником, поки я спілкувався у чаті з твоїми нудними колегами.

Тут використано лексико-граматичну трансформацію – пропущення: *stuck* для спрощення.

Look what you made me do now! (MDV:URL) - Дивись що ти зі мною зробив.

В цьому фрагменті використано лексико-граматичну трансформацію – пропущення *now*, задля скорочення і більш лакогічної передачі сенсу речення.

I don't remember doing that. (IEWU:URL) - Я цього не пам'ятаю.

Ми використали лексико-граматичну трансформацію – пропущення *doing*, задля спрощення речення.

You act like little kid. (MDV:URL) - Що ти як маленька.

В даному прикладі використано лексико-граматичну трансформацію – пропущення.

No one will love you like I do. (IEWU:URL) - Ніхто не кохатиме тебе так, як я.

Ми використали лексико-граматичну трансформацію – пропущення (*do*), задля скорочення, адже в цьому реченні українською мовою немає сенсу в додатковому слові *do*.

Табл. 3 Аналіз використання лексико-граматичних трансформацій.

Під час аналізу моїх прикладів було виявлено 5 видів використаних лексико-граматичних трансформацій. Згідно з діаграмою, найпоширенішим методом перекладу серед лексико-граматичних трансформацій виявився метод експлікації (39%), трохи менш поширеним є метод додавання (35%), далі йде метод пропущення (20%), а потім 2 найменш поширених способи: антонімічний переклад (3%) і компенсація (3%).

Висновки до розділу 3

1. Останній розділ присвячено способам перекладу мовних засобів вираження аб’юзивної поведінки для досягнення адекватного перекладу. Переклад мовних засобів відбувається за допомогою перекладацьких трансформацій. Їх є 3 види:

2. Лексичні: конкретизація, генералізація, модуляція, компенсація, транскрибування й транслітерація та калькування. Серед лексичних трансформацій найбільш вживаними є калькування та конкретизація.

3. Граматичні: членування речення, об'єднання речень, граматичні заміни та перестановка. Серед граматичних трансформацій найбільш вживаною є перестановка.

4. Лексико-граматичні: антонімічний переклад, експлікація, компенсація, додавання та пропущення. Серед лексико-граматичних трансформацій найбільш вживаними є пропущення та додавання.

5. В ході аналізу ми визначили, що найчастіше при перекладі трансформуються саме лексичні одиниці (55%), на другому місці лексико-граматичні трансформації (26%) та на останньому місці є граматичні трансформації (10%). Перекладач зможе легше передати мовні засоби в перекладі саме використовуючи лексичні та лексико-граматичні трансформації.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Темою мого дослідження були структурно-семантичні особливості та способи вмраження аб’юзивної поведінки на матеріалі перекладу твору художнього дискурсу.

Метою мого дослідження було визначення структурно-семантичних особливостей та засобів відтворення аб’юзивної поведінки в художньому дискурсі під час перекладу.

Об'єктом дослідження були засоби вираження аб'юзивної поведінки.

Предметом дослідження були структурно-семантичні особливості перекладу засобів вираження аб'юзивної поведінки.

Методи дослідження були використані згідно з темою кожного розділу та підрозділу. В усіх 3 розділах було використано 2 аналізи: структурно-семантичний аналіз і трансформаційний аналіз.

Кваліфікаційна робота складається з декількох частин. Кожна частина відповідає за певний аспект мого дослідження.

У Вступі було визначено актуальність і новизна перекладу засобів вираження аб'юзивної поведінки. Також там було возначено мету, об'єкт, методи та значення дослідження.

У Розділі 1 був теоретичний огляд на проблематику засобів вираження аб'юзу і всіх напрямів їх досліджень, переклад способів вираження аб'юзивної поведінки та специфіки художнього дискурсу і функціонування цих способів в ньому.

У Розділі 2 було проаналізовано фактичний стан мовних засобів вираження аб'юзивної поведінки, в яких пропонується доведення теоретичних положень щодо перекладу вираження аб'юзивної поведінки та результати досліджень стосовно перекладу способів вираження аб'юзивної поведінки.

Розділ 3 був практичним та представив перекладацькі прийоми та трансформації для досягнення адекватного перекладу та обгрунтування застосування цих прийомів при перекладі.

Під час мого дослідження, я удосконалила та розвила тему перекладацьких трансформацій, зробивши акцент на специфічному виду лексики, притаманному типу досліджуваної поведінки, а саме табуйованої лексики.

Отримані у ході мого дослідження результати є певним внеском до загальної теорії перекладу та зіставної лексикології української та англійської мов. Моя кваліфікаційна робота рекомендується для використання при практичному перекладі психологічних явищ в художньому дискурсі. Цільовою групою можуть бути студенти перекладачі, при виконанні практики перекладу з англійської мови.

Моя кваліфікаційна робота пов'язана також з психологічною темою, адже в ній висвітлено певні особливость психологічного типу поведінки, а саме аб'ю-зивної поведінки. Цей тип поведінки є абсолютно особливим в усіх проявах, тому її особливо цікаво вивчати з точки зору перекладу і передачі сенсу з однієї мови на іншу.

Отримані результати демонструють важливість і невід'ємність даної теми, адже саме така психологічна тема пов'язана з нашим буденним життям, що найкраще демонструє, що така тема є актуальною в перекладацьких дисциплінах, а особливо при виконанні практичних курсів перекладу з іноземної мови. В моєму дослідженні було використано саме типи передачі та вираження, при процесі інтерпретації з англійської на українську мову.

В кваліфікаційній роботі було використано багато додаткової літератури, яка допомогла визначити специфіку та способи правильного та адекватного перекладу специфічних типів поведінки, які я використала в моєму дослідженні, яке може бути використаним для подальших напрямів досліджень та розвитку теми предачі та вираження різних типів поведінки в перекладі та інтерпретації.

ДОДАТОК

Відтворення аб'юзивної поведінки при перекладі

1) "You're playing with fire, girl."	«Ти граєш з вогнем, кралю.»; (IEWU:URL)
2) "I would never have done anything if you didn't want it so badly."	«Я ніколи б нічого не зробив, якби ти так сильно не хотіла цього.»; (MDV:URL)
3) " I'd prefer your problems, because they are nothing compared to mine."	«Мені б твої проблеми, тому що вони ніщо в порівнянні з моїми»; (IEWU:URL)
4) "You have to obey me, because I know what's best for you."	«Ти повинна мене слухатися. Я знаю, що для тебе краще»; (WFY:URL)
5) "I am ashamed that you are my daughter."	«Мені соромно, що ти моя дочка»; (KS:URL)
6) "No one will love you like I do."	«Ніхто не кохатиме тебе так, як я»; (IEWU:URL)
7) "People like you are the reason we have middle fingers."	«Люди на кшталт тебе створені, щоб бути ображеними»; (MDV:URL)
8) "Your problem is that you are so fool".	«Твоя проблема в тому, що ти така дурна»; (SITD:URL)
9) "No need for insults, your face	«Мені не потрібно тебе

says it all.”	ображати, ти вже є ображеним все життя.»; (CITD:URL)
10) “You're not worth it.”	«Ти цього не варта»; (MDV:URL)
11) “I love you, but you need to cook better”	«Я кохаю тебе, але тобі потрібно краще готувати»; (KS:URL)
12) “Or else you will be sorry.”	«Інакше пожалкуєш.»; (IEWU:URL)
13) “You act like little kid.”	«Що ти як маленька.»; (MDV:URL)
14) “I thought about your foolness.”	«Я думав про твою дурість»; (MDV:URL)
15) “Get lost!”	«Забирайся!»; (IEWU:URL)
16) “You women are all the same.”	«Всі ви, жінки однакові.»; (KS:URL)
17) “You'd be more attractive if...”	«Ти була б привабливішою, якби ...»; (SITD:URL)
18) “It didn't hurt that much.”	«Це не так вже й боляче.»; (SITD:URL)
19) “I'll kill myself if you leave.”	«Я вб’ю себе, якщо ти зараз підеш.»; (WFY:URL)
20) “I love you and it will never	«Я люблю тебе, і це більше

happen again.”	ніколи не повториться.»; (WFY:URL)
21) “It's not rape, you're mine.”	«Це не зґвалтування, ти - моя.»; (KS:URL)
22) “I don't remember doing that.”	«Я цього не пам’ятаю.»; (IEWU:URL)
23) “You're stupid.”	«Ти така дурепа.»; (IEWU:URL)
24) “Why are you always so sensitive to everything?”	«Чому ти завжди настільки чутлива до всього?»; (MDV:URL)
25) “You deserve for this action.”	«Ти заслужила цього вчинку.»; (CITD:URL)
26) “No one will ever want you.”	«Ніхто тебе більше не захоче.»; (CITD:URL)
27) “I'm sorry, but you are so fat.”	«Мені жаль, але ти така жирна.»; (SITD:URL)
28) “You're cheating on me.”	«Ти напевно жартуєш.»; (IEWU:URL)
29) “If you leave me, i'll kill your family.”	«Якщо ти мене покинеш, я вб’ю твою сім’ю.»; (CITD:URL)
30) “No one is going to believe you.”	«Тобі ніхто не повірить.»; (KS:URL)
31) “You're mad .”	«Ти божевільний.»; (SITD:URL)

32) “I'm going to kill you.”	«Я вб’ю тебе.»; (SITD:URL)
33) “Why do you make me hurt you?”	«Чому ти змушуєш мене кривдити тебе?»; (KS:URL)
34) “You are so ugly and fat.”	«Ти така потворна і товста.»; (CITD:URL)
35) “Look at yourself, you don`t worth it.”	«Тільки глянь на себе, ти цього не варта.»; (WFY:URL)
36) “Stupidity is not a crime so you are free to go.”	«Глупота - це не злочин. Ти вільний їхати.»; (CITD:URL)
37) “Gave away the best years.”	«Віддала кращі роки.»; (MDV:URL)
38) “And when wold you have children?”	«А коли вже дітки?»; (KS:URL)
39) “There is such word as “ must” ”	«Є таке слово – «треба»»; (KS:URL)
40) “No, you can`t!”	«Ні, тобі не можна!»; (CITD:URL)
41) “And I told you.”	« А я ж тобі казав»; (MDV:URL)
42) “Act your age not your shoe size.”	«Вказуйте на свій вік, а не на розмір взуття.»; (MDV:URL)
43) “You have misunderstood it.”	«Тобі здалось.»; (KS:URL)

44) “You are an idiot, you have made me angry now!”	«Ідіоте, тепер ти мене розлютив!»; (CITD:URL)
45) “No wonder you are always moaning about your weight, look how clean your plate is!”	«Не дивно, що ти завжди стогнеш про свою вагу, подивись, яка багато ти їси!»; (CITD:URL)
46) “If you really loved me you wouldn’t do that.”	«Якщо ти мене любиш, то не будеш цього робити.»; (KS:URL)
47) “Why are you so disorganized? I can always count on you to ruin our nights out!”	«Чому ти така неорганізована? Я завжди знаю , що ти все зіпсуєш.»; (MDV:URL)
48) “I’m not surprised, you are Asian, you all do that”	«Я не здивований, ти азіатка, ви всі так робите.»; (IEWU:URL)
49) “You women, always crying stupid tears for nothing.”	«Ви, жінки, завжди плачете дурними сльозами без причини.»; (IEWU:URL)
50) “If you don’t do that you might find that your cat spends the night outdoors!”	«Якщо ти цього не зробиш, то несподівано зрозумієш, що твоя кішка ночує на вулиці!»; (SITD:URL)
51) “You are the reason why we are never on time for anything!”	«Ти є причиною того, що ми ніколи нікуди не встигаємо.»; (CITD:URL)
52) “Look what you made me do	«Дивись що ти зі мною зробив.»;

now!”	(MDV:URL)
53) “I bet you are cheating on me!”	«Б'юсь об заклад, ти знущаєшся з мене!»; (MDV:URL)
54) “I saw you had fun flirting with your boss again, while I was stuck chatting to your boring coworkers.”	«Я бачив, як ти знову фліртувала з начальником, поки я спілкувався у чаті з твоїми нудними колегами.»; (KS:URL)
55) “I wish you were more like…”	«Я б хотів, щоб ти була більше схожа на ...»; (MDV:URL)
56) “ I’d agree with you but then we’d both be wrong.”	«Я б погодився з вами. Але тоді ми обидва були б неправі.»; (WFY:URL)
57) “Get over it.”	«Закінчуй з цим.»; (SITD:URL)
58) “Why aren’t you better at…?”	«Чому ти не можеш бути кращим в…?»; (SITD:URL)
59) “ I’ll try being nicer, if you try being smarter.”	«Я постараюся бути милішим, якщо ти спробуєш бути розумнішим.»; (WFY:URL)
60) “You’re just saying that for attention.”	«Ти просто намагаєшся привернути увагу.»; (WFY:URL)
61) “No wonder everyone thinks you’re dumb.”	«Не дивно, що всі думають, що ти тупий»; (IEWU:URL)

62) “Can’t you do anything right?”	«Ти можеш зробити хоч щось правильно?»; (SITD:URL)
63) “You are always so difficult.”	«З тобою завжди так важко.»; (MDV:URL)
64) “Why don’t you love me?”	«Чому ти мене не любиш?»; (SITD:URL)
65) “It’s silly that you think…”	«Так дурно, що ти так думаєш.»; (SITD:URL)
66) “I gave up so much for you.”	«Я від стількох речей відмовилась заради тебе.»; (MDV:URL)
67) “It isn’t perfect.”	«Це не ідеально.»; (WFY:URL)
68) “Shut up!”	«Замовкни!»; (KS:URL)
69) “Without me, you’re nothing.”	«Без мене ти - ніщо.»; (MDV:URL)
70) “You are dotish goat.”	«Ти – тупий козел.»; (WFY:URL)
71) “I could just slap you.”	«Я міг би просто дати тобі ляпаса.»; (MDV:URL)
72) “I could just hit you and knock some sense into you.”	«Я міг би просто вдарити тебе і вбити в твою голову хоч щось.»; (MDV:URL)
73) “A snail moves faster than you.”	«Навіть черепаха рухається швидше ніж ти.»; (KS:URL)
74) “My parents never loved me.”	«Мої батьки ніколи мене не любили.»; (WFY:URL)
75) “You made me do it.”	«Ти змусив мене це зробити.»;

	(SITD:URL)
76) “If I can’t have you, nobody else will.”	«Якщо ти не будеш моєю, то не дістанешся нікому.»; (SITD:URL)
77) “Because I said so.”	«Тому що я так сказав.»; (KS:URL)
78) “I’ll tell you what to do.”	«Я сам скажу тобі, що робити.»; (MDV:URL)
79) “You don’t need to know.”	«Тобі не потрібно цього знати.»; (MDV:URL)
80) Zombies eat brains. You're safe.	« Зомбі їдять мізки. Ти в безпеці.»; (SITD:URL)
81) “I didn’t hit you that hard.”	«Я не настільки боляче тебе вдарив.»; (WFY:URL)
82) “You’ll be sorry.”	«Ти пожалкуєш.»; (WFY:URL)
83) “I will embarrass you in public.”	«Я зганьблю тебе на людях.»; (KS:URL)
84) “I will mash up everything in this house.”	«Я зруйную тут все.»; (KS:URL)
85) “You are not using that car, because I said so.”	«Ти не будеш користуватись цією машиною, тому що я так сказав.»; (KS:URL)
86) “Do you want to spoil everything for us?”	«Ти хочеш нам все зіпсувати?»; (MDV:URL)
87) “You blame me for everything.”	«Ти вічно мене в усьому звинувачуєш.»; (MDV:URL)
88) “You look like a used up old toy. I cannot carry you anywhere.”	«Ти схожа на зіпсовану стару іграшку, я нікуди не можу з

	тобою сходити.»; (KS:URL)
89) “I’ll leave you.”	«Я тебе покидаю.»; (MDV:URL)
90) “Who do you think you are?”	«За кого ти себе вважаєш?»; (MDV:URL)
91) “You never listen to a word I say.”	«Ти ніколи мене не слухаєш.»; (MDV:URL)
92) “Your voice irritates me, please shut up.”	«Твій голос мене дратує, замовкни!»; (SITD:URL)
93) “You are such retard.”	«Ти такий відсталий.»; (WFY:URL)
94) “I cannot speak to you at all”	«Я взагалі не можу з тобою розмовляти.»; (KS:URL)
95) “You’re lucky to have me.”	«Тобі пощастило, що в тебе є я.»; (KS:URL)
96) “What do you know?!”	«Та що ти можеш знати?!»; (MDV:URL)
97) “You want to behave like a man then I will hit you like a man.”	«Ти хочеш поводитись як чоловік, тоді я буду бити тебе, як чоловіка.»; (WFY:URL)
98) “I only do it because I love you.”	«Я роблю це тільки через любов до тебе.»; (SITD:URL)
99) “You need to look more like Jane or John”	«Тобі потрібно бути більше схожим на Джейн чи Джона.»; (KS:URL)
100) “You disrespected me.”	«Ти мене розчарувала». (MDV:URL)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

(1). Абдуазизов, А. А. О статусе и критериях установления паралингвистических средств / А. А. абдуазизов // Филологические науки. – 1980. – С. 66-71

(2). Алексеева, И. С. Введение в переводоведение: учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. заведений / И. С. Алексеева; М.: Академия, 2004. – 352 с.

(3). Аюпова С.Б. Дискурс художественной литературы и языковая художественная картина мира / С.Б. Аюпова // Дискурс: проблемы функционирования, анализа, интерпретации: междун. заоч. науч. конф., 20 апреля 2009 р. : тезисы докл. – Караганда : Центр гуманитарных исследований, 2009. – С. 83–87.

(4). Бехта І.А. Оповідний дискурс в англомовній художній прозі: типологія та динаміка мовленнєвих форм : автореф. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / І.А. Бехта. – К., 2010. – 36 с.

(5). Бондаренко Е.В. Матричное моделирование. Дуальность времени в англоязычной картине мира / Е.В. Бондаренко. – Х. : ХНУ имени В.Н. Каразина, 2014. – 304 с.

(6). Бэрон, Р. Агрессия / Р. Бэрон, Д. Ричардсон.– СПб.: Питер, 2001. – 352 с.: ил. – (Серия «Мастера психологии»)

(7). Види епітетів у англомовному художньому дискурсі. – URL: https://allbest.ru/o-2c0a65625b2ac68b5d43a89421206d37.html.

(8). Види епітетів у англомовному художньому дискурсі. – URL: https://allbest.ru/o2c0a65625b2ac68b5d43a89421206d37.html.

(9). Воронцова, Т. А. Речевая агрессия: коммуникативно-дискурсивный подход: автореф. дис. … д-ра филол. наук / Т. А. Воронцова; Челяб. гос. пед. ун-т. – Челябинск, 2006. – 27 с.

(10). Гафарова А.С. Художественный текст vs художественный дискурс / А.С. Гафарова // Диалог языков и культур: лингвистические и лингводидактические аспекты: международная интернет-конференция, 1 апреля – 15 мая 2011 г.: тезисы докл. – URL : http://rgf.tversu.ru/node/486.

(11). Гридин, В. Н. Семантика эмоционально-экспрессивных средств языка / В. Н. Гридин; М.: Наука, 1982. – 150 с.

(12). Дарвин, Ч. Выражение эмоций у человека и животных // Хрестоматия по психологии. – М.: Просвещение, 1977. – 589 с.

(13). Демьянков, В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретируемого подхода / В. З. Демьянков // Вопросы языкознания. – 1994. – С. 17-34.

(14). Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О.С. Иссерс. – [2-е изд., стереотип.]. – М. : USSR, 2003. – 284 с.

(15). Казакова Т. А. Практические основы перевода. СПб.: «Союз», 2001. 320 с.

(16). Кахиани, С. Н. Экспрессивность лица человека / С. Н. Кахиани, З. Н. Кахиани, Д. Асатиани. – Тбилиси.: Генатлеба, 1978. – 98 с.

(17). Клюев, Е. В. Речевая коммуникация: учеб. пособие для университ. и у-тов / Е. В. Клюев; – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2002. – 320 с.

(18). Колегаева И.М. Текстовая парадигма: МИКРО-, МАКРО-, МЕГА-, ГИПЕР- и просто ТЕКСТ / И.М. Колегаева // Записки з романо-германської філології. – Одеса: Фенікс, 2008. – Вип. 20. Ювілейний, присвячений 80-річчю проф. В.А. Кухаренко. – С. 70–78.

(19). Колегаєва І.М. Зображення персонажного дискурсу як жанрово детермінований вплив комунікативної вторинності в художньому тексті / І.М. Колегаєва // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2010. – № 896. – С. 102–107.

(20). Колшанский, Г. В. Паралингвистика / Г. В. Колшанский. – М.: Наука, 1974. – 81 с.

(21). Комиссаров В. Н. Практикум по переводу с английского языка на русский. М.: Высшая школа, 1990. 127с.

(22). Комиссаров В. Н. Проблема интерференции в теории перевода. Проблема интерференции при переводе : сборник статей. Interferenz in der Translation. Herausgegeben von Heide Schmidt VEB VerlagEnzyklopadie. Leipzig,
1989. С. 103 – 108.

(23). Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). М.: Прогресс, 1990. 250 с.

(24). Комиссаров, В. Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров; - М.: ЭТС, 2004. – 415 с.

(25). Компаниченко В. В. Некоторые семантические проблемы перевода [електронний ресурс]. URL: http://rudocs.exdat.com/docs/index3429.html?page=11

(26). Копанев П. И. Теория и практика письменного перевода. М.: Наука, 1986 515 с.

(27). Коптилов В. В. Теория и практика перевода [електронний ресурс]. URL: https://archive.org/details/pereklad/Koptilov_Viktor_Teoriya_i_praktyka_pereklad u1982.

(28). Корунець І.В. Теорія і практика перекладу / І.В. Корунець. – К. : Вища школа, 1986. 486 с.

(29). Куклина, Т. В. Психо- и прагматические аспекты речевого поведения авторов: дис. … канд. филол. наук / Т. В. Куклина; ИУБиП. – Ростов н/Дону, 2000. – 465 с.

(30). Кусько К.Я. Дискурс іноземномовної комунікації: концептуальні питання теорії і практики / К.Я. Кусько // Дискурс іноземномовної комунікації : [кол. монографія] / [К. Кусько, М. Полюжин, Т. Кияк, О.Д. Огуй ; ред. кол. С.

Денисенко]. – Львів: Вид-во Львів. нац. ун-ту імені І. Франка, 2001. – С. 25–48.

(31). Кусько К.Я. Когнітивно-дискурсивний потенціал інформативного трансферу / К.Я. Кусько // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2004. – № 635. – С. 91–94.

(32). Лабунская, В. А. Психология экспрессивного поведения / В. А. Лабунская; - М.: Знание, 1989. – 64 с.

(33). Леонтьев, А. А. Основы психолингвистики / А. А. Леонтьев; - М.: Смысл, 1997. - 287 с.

(34). Миниханова Л.К. Художественная картина мира как особый способ отражения действительности /Л.К. Миниханова, Ф.Г. Фаткуллина // Вестник Башкир. ун-та. – 2012. – Т. 17, № 3(1). – URL: https://e.lanbook.com/journal/issue/290744.

(35). Ніконова В.Г. Трагедійна картина світу в поетиці Шекспіра : [монографія] / В.Г. Ніконова. Дніпропетровськ : ДУЕП, 2007. – 364 с.

(36). Носенко, Э. Л. Специфика проявления в речи состояния эмоциональной напряженности: автореф. дис. ... д-ра психол. наук. / Э. Л. Носенко. – М., 1979. – 36 с.

(37). Ожегов, С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – 4 –е изд. – М.: ИТИ Технологии, 2006. - 944 с.

(38). Олизько Н.С. Художественный дискурс как полилог автора, читателя и текста / Н.С. Олизько // Вестник Челябин. гос. ун-та. – 2011. – № 33(248). – С. 164–166.

(39). Ортони, А. Когнитивная структура эмоций / А. Ортони, Д. Клоур, А. Коллинз. – М.: Прогресс, 1995. – 394 с.

(40). Панферов, В. Н. Восприятие и интерпретация внешностей людей / В. Н. Панферов // Вопросы психологии. – 1974. – С. 59-64

(41). Пиз, А. Язык телодвижений / А. Пиз. – Нижний Новгород: Ай Кью, 1992. – 262 с.

(42). Приходько А.Н. Синтаксис естественного языка в фокусе когнитивно-дискурсивной парадигмы / А.Н. Приходько // Вісник Харків. нац. ун-ту імені В.Н. Каразіна. – 2003. – № 609. – С. 84–89.

(43). Рубинштейн, С. Л. Эмоции. Психология эмоций. Тексты / С. Л. Рубинштейн; под ред. В. К. Вилюнаса, Ю. П. Гиппенрейтер. – 2-е изд. – М.: МГУ, 1984. – 207 с.

(44). Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации / Е.А. Селиванова. – К. : ЦУА «Фитосоциоцентр», 2002. – 336 с.

(45). Симонов, П. В. Теория отражения и психофизиология эмоций / П. В. Симонов. – М.: Наука. 1970. – 140 с.

(46). Симонов, П. В. Что такое эмоция? / П. В. Симонов. – М.: Наука, 1966. – 92 с.

(47). Стилистический энциклопедический словарь русского языка. –URL: https://stylistics.academic.ru/92.

(48). Тарасова И.А. Идиостиль Георгия Иванова: когнитивный аспект / И.А. Тарасова. – Саратов : СГУ, 2003. – 120 с.

(49). Темиргазина,З. К. Современные теории в отечественной и зарубежной лингвистике/ З. К. Термигазина. – Павлодар, 2002. – 140 с.

(50). Филиппов, А. В. Звуковой язык и «язык» жестов / А. В. Филиппов. – М.: МОПИ, 1975. – 48 с.

(51). Фрейд, З. Я и Оно. Психология бессознательного / З. Фрейд. – М.: Просвещение, 1989. – 496 с.

(52). Фролова І.Є. Регулятивний потенціал стратегії конфронтації в англомовному дискурсі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / І.Є. Фролова. – Харків, 2015. – 36 с.

(53). Фромм, Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э. Фромм. - М.: Республика, 1994. – 447 с.

(54). Чанышева, З. З. Лексические средства обозначения паралингвистических компонентов речи в современном английском языке: дис. ... канд. филол. наук / Чанышева З. З. – М.: [Б. и.], 1979. – 223 с.

(55). Ченки, А. Современные когнитивные подходы в семантике: сходства и различия в теориях и целях / А. Ченки // Вопросы языкознания. –1996. – С. 68-78.

(56). Черкасова И.П. Лингвокультурный концепт «ангел» в пространстве художественного мышления: монография / И. П. Черкасова. – Армавир : АГПУ, 2005. – 256 с.

(57). Шаховский, В. И. Национально-культурная специфика эмоций в языке оригинала и ее отражение в языке перевода. Тетради переводчика: научно-теоретический сборник / В. И. Шаховский. – М.: Высшая школа, 1989. – С. 75-83.

(58). Щербинина, Ю. В. Вербальная агрессия / Ю. В. Щербинина. – М.:КомКнига, 2006. – 360 с.

(59). Щербинина, Ю. В. Русский язык: Речевая агрессия и пути её преодоления / Ю. В. Щербинина. – М.: ФЛИНТА, 2005. – 224 с.

(60). Birdwhistell, R. Kinesics and Context: Essays on Body-Motion Communication / R. Birdwhistell. – Penguin Books, 1973. – 338 p.

(61). Buss, A. Aggression Pays / A. Buss // The Control of Aggression and Violence. – 1971. – P. 7-18.

(62). Dijk T.A. van. Cognitive Processing in Literature Discourse / T.A. van Dijk // Poetics Today. – 1979. – Vol. 1, № 1-2. – P. 143–159.

(63). Eibl-Eibesfeldt I, Love and Hate: the Natural History of Behavior Patterns / I, Eibl-Eibesfeldt. – New York: Holt, Rinehart, 1972. – 276 p.

(64). Eibl-Eibesfeldt I, The Biology of Peace and War: Men, Animals and Aggression / I, Eibl-Eibesfeldt. – New York: The Viking Press, 1979. - 294 p.

(65). Ekman, P. Emotion in the Human Face/ P. Ekman, W.V. Friesen, P. Ellswort. – Pergamon Press, 1972. – 191 p.

(66). Ekman, P. Unmasking the Face: a Guide to Recognizing Emotions from Facial Expressions / P. Ekman, W.V. Friesen. – New Jersey, 1975. – 211p.

(67). Hall, E.T. The Hidden Dimension / E.T. Hall. – New York: Anchor Books 1969. – 217 p. URL: http://www. econf.rae.ru/pdf/2009/11/08d98638c6

(68). https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B1%27%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%BD%D0%BA%D0%B8#%D0%92_%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D1%96

(69). Kramsch C. Language acquisition and language socialization / C. Kramsch // Ecological perspectives. – L. : Continuum, 2002. – P. 140–164.

(70). Lorenz, K. On Aggression / K. Lorenz. – Bantam Books, 1967. – 306 p.

(71). Morris, D. Manwatching: a Field Guide to Human Behavior / D. Morris. – New York: Harry N.Abrams, Inc, 1977. – 320 p.

(72). URL: http://lib.aldebaran.ru/author/lanlinskii_nasmeshnik

(73). URL: http://rusnl.3dn.ru/publ/25-1-0-26

(74). URL: http://www.chitaem-vmeste.ru

(75). URL: http://www/krugosvet.ru

(76). URL: https://bokmal.com.ua/books/prosto-zhest-skandalni-dorosli-romani-pro-pidlitkiv/

(77). URL: https://knife.media/abuser-dictionary/

(78). URL: https://oabi.wordpress.com/2011/03/27/phrases-abusers-use/

(79). URL: https://ukr.media/science/347581/

(80). URL:http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/ALLYUZIYA

(81). URL:https://school.home-task.com/semantichni-zasobi-v-xudozhnomu-konstruyuvanni/

(82). URL:https://vpershe.com/articles/nihto-ne-kohatyme-tebe-tak-jak-ja-nasyllja-v-stosunkah

(83). URL:https://www.livelib.ru/tag/%D0%B0%D0%B1%D1%8C%D1%8E%D0%B7/quotes

(84). URL:https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3876290/

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(СОБ) - Петровский А.В. Словарь. Общая психология. — М: Политиздат, 2005. 251 с.

(ONRD) — The Oxford New Russian Dictionary. Oxford: Oxford University Press, 1993. 492p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

(IEWU) - M.C. Fenell. It Ends with us, 2016. 385 p. URL: https://allnovel.net/it-ends-with-us.html

(CITD) – C.J. Roberts. Captive in the Dark. The Dark Duet #1, 2011. 276 p. URL: https://allnovel.net/captive-in-the-dark-the-dark-duet-1.html

(WFY) – J.L. Armentrout. Wait for You, 2013. 332 p. URL: https://allnovel.net/trust-in-me-wait-for-you-0.html

(SITD) – C.J. Roberts. Seduced in the Dark. The Dark Duet #2, 2012. 505 p. URL: https://allnovel.net/seduced-in-the-dark-the-dark-duet-2.html

(KS) – J.A. Redmerski. Killing Sarai. In the Company of Killers #1, 2014. 268p. URL: https://www.free-best-books.com/new-adult/2642.html

(MDV) – K.E. Russell. My Dark Vanessa, 2020. 373 p. URL: https://www.epub.pub/book/my-dark-vanessa-by-kate-elizabeth-russell

SUMMARY

The main goal of my Master Degree Thesis is to determine the structural and semantic spesifics and ways of rendering an abusive behaviour on the material of the study of the Ukrainian translation of Kate Elizabeth Russell's novel "My Dark Vanessa". The final results of this thesis are identified ways of renderibg an abusive behavior and the use of various language tools in translation.

The theoretical section is devoted to abusive behavior as a psychological phenomenon and ways of expressing abusiveness in literature, especially in artistic discourse.

Artistic discourse is a mental-communicative interaction between the author and the reader. The correct perception of the author's thoughts depends on the translator.

Abusive behavior is a type of toxic behavior that, from a linguistic point of view, is actively manifested in the process of communication. In linguistics, abyss is best expressed through the process of communication. Especialluy, during the process of translation of such type of lexic, it is necessary to understand the exact meaning of expressions and manifestations of abusive behavior.

The second section is devoted to the object of my research - ways of rendering abusive behavior and their features. Language tools reflect and characterize the type of communication in language. There are 3 language tools in the language - lexicon, grammar and phonetics, which are important verbal means of reflecting human behavior.

Lexicon studies the lexical structure of language in terms of meaning. The language means of abuse are most expressed through this means of verbalization.

Grammar studies the grammatical patterns of language structure. Grammar helps lexicon to sound right, especially when expressing abusive behavior.

The last language tool is phonetics, which studies the sound composition of language and expresses the emotions and correct intonation of lexical items. It gives emotional mood and expressiveness characteristic of abusive behavior.

There are 2 general types of expression of behavior in speech: verbal and nonverbal communication. Nonverbal communication expresses wordless behavior and nonverbal communication. Non-verbal communication is manifested by facial expressions, posture, gestures and conditioned signals.

Verbal communication uses language. It conveys information, thoughts and feelings. Verbal communication uses the sign and natural sound system of human speech.

In my research, we are interested in verbal communication, because we consider the language tools, which are the verbal means of expressing behavior.

The third section is devoted to ways of translating language tools. The translation of language means of rendering abusive behavior takes place through translation transformations.

There are 3 types: Lexical: concretization, generalization, modulation, compensation, transcription and transliteration and a calque or loan translation. Grammatical: transposition, replacement, addition and omission. Lexical and grammatical: antonymous translation, explication, compensation, addition and omission.

As a result of my research, the following lexical-grammatical transformations (omissions and additions), lexical transformations (calque and concretization) and grammatical transformation (transposition) were singled out.

It can also be concluded that abusive behavior is a completely specific and special type of behavior in terms of linguistic and translation analysis. After all, it is with this type of behavior that the translator needs to pay special attention to the meaning, emotional and expressive background and purpose of the expression and the speaker.

In the process of analysing this type of behavior, it is also possible to find the absence of some equivalents that could accurately convey the meaning of the expression. Particular attention should be paid to the type of sentence, because it can also convey the correct essence of the expression and what exactly the speaker meant.

Abusive behavior is a means of expressing the character of the character and better conveys the essence of the work to the reader. This actually complicates the task of the translator, because if you make a mistake when translating, not only changes the emotional background of the expression or the essence of the expression, but also the transfer of features of the character of the work.

So the process of translating and rendering of such type of behavior by using language tools is very complex and difficult process. Starting from the type of text till the main characteristics of phrases, translator should be very accurate and exact during the process of rendering and translation.